

Istoric CADA și ADM; note autobiografice

Materialul cuprinde referințe autobiografice ale lui Valerian Stan pentru perioada în care a activat ca ofițer în armată precum și un istoric al Acțiunii „Pentru dreptate militară” (ADM) și Comitetului de acțiune pentru democratizarea armatei (CADA), în cadrul cărora Valerian Stan a militat pentru reforma și modernizarea armatei române „post-comuniste”. Materialul are următoarele secțiuni:

I. În armată, între septembrie 1974 și decembrie 1989 – pag 1

II. Inițiator al Acțiunii „Pentru dreptate militară” – pag 4

III. Comitetul de acțiune pentru democratizarea armatei (CADA): scurt istoric – pag 10

IV. CADA și ADM: împreună pentru reforma și modernizarea armatei – pag 15

V. CADA și ADM: idei legitime, acțiuni legale, succes limitat – pag 18

VI. O cronologie privind CADA și ADM – pag 24

I. În armată, între septembrie 1974 și decembrie 1989

În perioada septembrie 1974 – august 1977 am urmat cursurile Școlii militare de ofițeri activi (de infanterie) "Nicolae Bălcescu" din Sibiu. La absolvire, am primit gradul de locotenent și am fost repartizat la un regiment mecanizat din garnizoana București. Deși în notarea de serviciu de la finalul celor trei ani comandantii mei direcți (cel de pluton și de companie) mi-au acordat calificativul maxim („foarte bine”), comisia de la nivelul Școlii mi-a schimbat acest calificativ în „bine” (am avut motive să cred că din motive „de dosar”, specifice „politicii de cadre” a acelor ani).

Timp de aproape opt ani am îndeplinit funcții de comandant de pluton și de companie. Ulterior, până la sfârșitul anului 1989, am ocupat funcții administrative (aprovizionarea cu carburanți) și în domeniul protecției muncii, în cadrul unui detașament militar de construcții în "economia națională". Între 1982 și 1987, am urmat cursurile fără frecvență ale Facultății de drept din cadrul Universității București.

Din cauza opiniilor și comentariilor mele contrare regimului comunist, dar și a faptului că fratele meu era preot, nu mi-a fost permis să urmez cursurile Academiei militare și nici pe cele ale Facultății de istorie. La Facultatea de istorie, rigorile „politicii de cadre” mi-au fost aplicate, la admitere, în vara lui 1989, prin depunerea lucrărilor scrise, cu concursul profesoarei Zoe Petre – după 1990 fostă consilieră principală a președintelui Emil Constantinescu. Contestația pe care am făcut-o mi-a fost respinsă de profesoara Petre, care mi-a cerut să nu mai insist pentru că "aveam probleme de dosar". Pentru că în ce mă privea decizia "cadriștilor" fusese luată irevocabil, profesoara a venit la întâlnirea cu mine fără ca măcar să aducă cu ea lucrările a căror notare o contestam (în cursul anului 2000, cu ocazia unei controverse publice dintre noi, profesoara Petre a recunoscut cele petrecute atunci, precizând că regulile de atunci o obligau să procedeze astfel¹). După 1990, aveam să constat că pe copertile dosarelor de la admitere dar și a celui „de cadre”, de ofițer, era făcută și subliniată adnotarea că fratele meu era preot.

Opiniile și comentariile mele contrare regimului comunist erau în atenția ofițerilor de Securitate, activiștilor politici și comandanților din unitățile din care am făcut parte. În vara anului 1986, de exemplu, comandatul unității – Regimentul 2 Mecanizat din

¹ În ziarul "Adevărul" din 31 martie 2000, ea a precizat: "Eram întotdeauna stânjenită în discuțiile pur formale cu candidații, în care ei nu aveau dreptul să-și vadă propriile teze".

Bucuresti (mr Gheorghe Carp) – m-a acuzat în public de "atitudine dușmanoasă față de conducerea Partidului" și m-a amenințat că "știm bine asta și noi, și organele care trebuie să știe" (dintre cei prezenți mi-i amintesc pe mr Balaci, cpt Ghimpu și Cpt Uță, loctiitori ai lui Carp). Mr Carp era un ceușist fanatic, foarte dur cu cei care își permiteau să nu fie la fel, despre a cărui soție după 1990 s-a scris că era ofițer de Securitate. Ofițerul de contrainformații al Regimentului era cpt Marian David.

În cei 12 ani în care am fost evaluat profesional prin „notări de serviciu” anuale am primit 11 calificative maxime („foarte bine”) și 1 „bine”. Cu calificativul „bine” am fost apreciat în anul 1986, când persecuțiile datorate atitudinilor mele politice deveniseră fâțișe. Compartimentul pe care îl conduceam, cel de aprovizionare cu carburanți, obținuse în acel an calificativul maxim la inspecția Ministerului Apărării Naționale (MAPN) – împrejurare care, potrivit criteriilor de evaluare profesională, trebuia să fie decisivă în evaluarea mea anuală. Hotărât să mă sancționeze cu orice preț, mr Carp a ordonat ca notarea de serviciu să-mi fie întocmită de comisia de notare pe unitate, formată din ofițeri docili, cu toate că acest lucru trebuia făcut de șeful meu direct (care este foarte posibil, însă, să fi refuzat depunerea mea). Evaluarea care mi s-a făcut era flagrant subiectivă și injustă. Am contestat-o iar mr Carp a numit o comisie de soluționare a contestației formată din ofițeri de asemenea foarte docili, care îi executau întocmai cerințele – președinte al comisiei, cpt Viorel Angelescu (activist de partid, care după 1989 a fost mai întâi atașat militar în SUA iar ulterior, în timpul mandatelor miniștrilor „liberali” ai Apărării Teodor Atanasiu și Teodor Meleșcanu – director de cabinet al ministrului). Contestația mi-a fost respinsă, de asemenea vădit subiectiv și injust. S-a motivat între altele că: „Cu toate că a fost selecționat ca propagandist la învățământul politico-ideologic cu subofițerii” (contrar voinței mele, explicit exprimată – n.m.), „nu a manifestat suficientă preocupare în întocmirea programelor lunare, nu a asigurat la timp bibliografia pentru studiu, nu a ținut o evidență strictă a prezenței, a datelor și concluziilor despre fiecare cursant în parte, pe timpul desfășurării învățământului politico-ideologic”. Ca șef al compartimentului de aprovizionare cu carburanți, nu-mi reveneau atribuții de serviciu specifice „propagandiștilor la învățământul politico-ideologic”. Mi s-a imputat de asemenea, contrar adevărului, că aș fi afirmat că după absolvirea Facultății de drept voi cere să plec din armată (ceea ce în anii care au urmat nu s-a întâmplat niciodată) iar despre rezultatele foarte bune din acel an ale compartimentului de care răspundeam s-a susținut că... nu-mi aparțineau numai mie, ci și colectivului pe care îl conduceam. Actul de soluționare a contestației (nr 759/24.04.1987) nu mi-a fost niciodată adus la cunoștință, de asemenea contrar reglementărilor militare; despre conținutul și „autorii” lui am putut să aflu numai târziu după 1990, în cursul anului 2008, când mi-a fost permis să-mi consult fostul dosar de cadre (avînd numărul 41883, la Centrul militar al Sectorului 6 din București).

Din cauza aceleiași atitudini față de regimul comunist, precum și a refuzului de a colabora cu Securitatea – mi-o ceruse cpt Marian David (în toamna lui 1986, cred) – în același an 1986, sub pretextul reducerii la nivel național a cheltuielilor militare, am fost mutat din garnizoana București, într-o funcție inferioară – comandant de pluton de cercetare în cadrul unui regiment din comuna Mihai Bravu, la 40 de kilometri de Capitală.

În toamna lui 1985 mi-a fost refuzată prima și ultima solicitare pe care am făcut-o în perioada comunistă de a ieși din țară (la Budapesta, la meciul de fotbal Honved-Steaua).

Am fost membru al Partidului Comunist Român. Nu am fost agent sau colaborator al Securității ori al altor servicii de informații. Deși timp de peste șase ani, începând din mai 2003, am făcut nenumărate demersuri către CNSAS și Ministerul Apărării, dar și în justiție, accesul la dosarul de Securitate (despre care, date fiindu-mi „antecedentele”, aveam toate motivele să cred că exista) mi-a fost refuzat constant. Detalii privind aceste demersuri pot fi găsite în secțiunea Documente a paginii mele de internet, la „Demersuri pentru accesul la dosarul de Securitate”.

În vara anului 1989, am refuzat propunerea pe care colonelul procuror militar Virga, din Procuratura militară București, mi-a făcut-o de a intra în procuratura militară. O propunere similară, făcută de responsabili ai Direcției de cadre și învățământ a MApN, pe care de asemenea am refuzat-o, a fost cea din primăvara anului 1990 (când activam în carul Acțiunii „Pentru dreptate militară”) de a ocupa o funcție de consilier juridic în cadrul Ministerului.

Pe data de 22 noiembrie 1989, am trimis Ambasadei SUA la București o scrisoare (semnată „Un grup de ofițeri din armata RSR – 45.19.55”) prin care, în perspectiva întâlnirii din 2-3 decembrie de la Malta dintre Bush și Gorbaciov, făceam apel la conducătorii celor două mari puteri pentru eliberarea românilor de sub dictatura comunistă; o scrisoare asemănătoare am trimis și Ambasadei URSS în ziua de 19 decembrie. La 1 decembrie 1989, am adresat două scrisori semnate asemănător Ministerului de Interne (cerînd încetarea represiunii împotriva poporului român), respectiv Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, cu apelul de a ajuta la eliberarea românilor de sub dictatura comunistă.

În noaptea de 19 spre 20 decembrie, pe timpul reprimării manifestațiilor de la Timișoara, am împărțit, împreună cu un coleg ofițer din detașamentul de construcții din care făceam parte (UM 02658 București) mai multe zeci de manifeste, chemînd la solidaritate cu Timișoara, în blocuri din străzile apropiate unității (Bd Lacul Tei, Bd Ghica Tei, Str Inginerilor etc). În ziua de 19 decembrie am trimis scrisori mai multor comandanți de unități militare din București să nu implice unitățile lor în reprimarea manifestațiilor din Capitală.

În ziua de 21 decembrie 1989, în jurul orei 16.30, îmbrăcat ofițer, am plecat din unitate la Piața Universității, unde am încurajat manifestații în protestul lor, fiind foarte bine primit în mijlocul acestora. Am procedat astfel deși cunoșteam că o parte a lor era nemulțumită de participarea unor unități militare din București la reprimarea manifestațiilor anticomuniste (asupra acestui lucru mă prevenise inginerul Năstase Boraciu de la Antrepriza construcții-montaj Sector 4, pe care îl cunoșteam și cu care mă întâlnisem în drum spre Piața Universității).

Principala mare unitate care a acționat în București împotriva manifestațiilor din decembrie 1989 a fost Divizia 1 Mecanizată, la comanda căreia fusese numit nu cu mult timp înainte același mr Gheorghe Carp. Pentru că subunitățile sale continuau să acționeze în centrul Bucureștilor și după fuga lui Ceaușescu, în seara zile de 22 decembrie, părăsind de asemenea unitatea, de la un telefon public din Șoseaua Ștefan cel Mare l-am sunat pe mr Carp (prezent în punctul de comandă al Diviziei) și i-am cerut „să înceteze să mai tragă în bucureșteni”; reacția ofițerului a fost extrem de nervoasă și vehementă.

II. Inițiator al Acțiunii „Pentru dreptate militară”

Timp de aproape două luni după 22 decembrie 1989 am avut percepția că reformarea și modernizarea sistemului militar (ca și a societății românești în ansamblul ei) reprezintă obiective asumate sincer de cei care preluaseră puterea. Pentru că realitatea de zi cu zi începuse să dezmință tot mai des și mai clar această percepție, în unitatea din care făceam parte (UM 02658 București) am inițiat asocierea unor ofițeri și subofițeri în jurul unor idei care ni se păreau importante pentru reușita procesului înnoitor din armată. Consideram că pentru reușita acestui proces esențiale erau voința și competența personalului armatei, cu deosebire ale celor de la vârful ierarhiei militare. Ne apărea ca foarte clar faptul că reforma și modernizarea armatei nu puteau fi îndeplinite de generalii regimului Ceaușescu, de ofițerii de Securitate din armată și de activiștii politici militari. În opinia noastră, armata avea nevoie în primul rând de o nouă elită – profesionistă și fără complicități și vulnerabilități din trecutul comunist (sau din implicarea în reprimarea armată a manifestațiilor anticomuniste din decembrie 1989). Exprimam asemenea deziderate fiindu-ne bine cunoscut faptul că armata dispunea realmente de asemenea resurse umane.

Asociați informal în ceea ce am numit Acțiunea „Pentru dreptate militară” (ADM), pe data de 25 martie 1990, am transmis mai multor ziare, precum și Secției de presă a MAPN, un prim comunicat (prezentat mai jos) în care informam cu privire la ideile și dezideratele noastre. Comunicatul a fost publicat de ziarul „Dreptatea” (la 3 aprilie 1990) și „România liberă” (19 aprilie 1990). Doi dintre semnatarii Comunicatului, cpt dr Ion Daia și cpt Nicolae Străchinescu au revenit asupra deciziei pe care au luat-o inițial. Primul m-a anunțat personal, după câteva zile, că renunță să mai facă parte din ADM. Despre cpt Străchinescu, care nu mi-a spus absolut nimic în sensul acesta, am aflat din săptămânalul „Armata poporului”, ediția din 11 aprilie 1990, că „protestează vehement și cheamă la răspundere pe cei care și-au permis să pomenească numele său în acest grup”. Fostul meu coleg proceda astfel deși discutasem împreună îndelung în legătură cu acest demers, și-l asumase explicit și neechivoc și fusese de acord să transmitem presei Comunicatul, inclusiv cu semnătura sa. Ulterior ambii ofițeri au fost promovați în funcții și grade. În aceeași ediție a publicației armatei, cu aceeași intenție de a discredita inițiativa ADM, a fost redat trunchiat și falsificator un dialog pe care l-am avut cu redactorul mr Vasile Popa, un ziarist comunist cu state vechi în presa militară a acelei perioade.

Apelul grupului de inițiativă „Pentru dreptate militară”

Îngrijorați de lipsa procesului reformativ din armată, îndeosebi în domeniul „activității de cadre”, solicităm conducerii MAPN întreprinderea de acțiuni concrete și eficiente pentru ca și în această instituție idealurile Revoluției din Decembrie să învingă deplin și definitiv. În acest context considerăm absolut necesară așezarea pe baze noi a întregii activități de recrutare, pregătire și promovare a cadrelor militare, în centrul căreia să se situeze criteriul necesităților armatei și al competenței profesionale.

Apreciind că noile relații interumane din armată nu se vor putea instaura escamotând gravele inechități ale regimului trecut și pentru a căror eradicare nu s-

a făcut aproape nimic (deseori acestea fiind chiar amplificate), cerem conducerii Ministerului luarea de măsuri corespunzătoare menite să consfințească dreptatea și adevărul ca valori fundamentale în armată.

În același timp apelăm la cadrele militare care împărtășesc dezideratele exprimate, precum și la cele care, într-un fel sau altul, au avut ori au de suferit datorită abuzurilor, discriminărilor, inechităților și arbitrariilor din „politica de cadre” să ni se alăture în demersurile pe care, în speranța izbînzii dreptății, le vom întreprinde.

Ne exprimăm totodată convingerea că acțiunea noastră poate fi încununată de succes numai în condițiile respectării stricte a ordinii și disciplinei militare, în afara oricăror manifestări anarhice, destabilizatoare.

*Grupul de inițiativă a Acțiunii „Pentru dreptate militară”: cpt ing **Radu Andriciuc**, cpt **Valerian Stan**, cpt dr **Ion Daia**, cpt **Constantin Teodorescu**, cpt **Ion Nedelcu**, cpt **Nicolae Străchinescu**, lt maj **Constantin Zadorojniac**, lt maj **Dorin Potlog**, plt maj **Constantin Frimu**, plt maj **Nicolae Alexandru***

P.S. Corespondența poate fi expediată pe numele celui de-al doilea semnatar, la adresa: str Tolbei nr 2, bl C59, sc 1, ap 23, sector 6, București.

Începînd cu acest prim pas și până la finalul demersurilor noastre, atât eu cât și colegii mei am respectat întocmai, în limitele libertății de exprimare la care aveau dreptul inclusiv cadrele militare, regulile ordinii și disciplinei militare. Nu am afectat prin ceea ce am făcut programul pe care îl aveam stabilit pentru îndeplinirea sarcinilor de serviciu, nu am afectat calitatea activității noastre ca ofițeri sau subofițeri, nu am încălcat regulile privind secretul de stat și de serviciu, nu am exprimat opinii politice, nu am asumat atitudini pro sau contra unor partide ori lideri politici etc. Deși era evident că unele dintre dezideratele noastre creau un anumit „disconfort” generalilor din conducerea armatei, aceștia nu au avut să ne facă niciun reproș sub aspectele menționate. Faptul acesta a făcut posibil, pentru o perioadă, dialogul, mai mult sau mai puțin sincer, al conducerii armatei cu noi. Acest dialog nu a mai fost la fel de facil, însă, din momentul în care unii generali (inclusiv fostul ministru al Apărării, generalul Stănculescu) au insistat aproape ultimativ, dar și complet subiectiv și nelegitim, să renunțăm la acele deziderate care erau de natură să le pună în discuție pozițiile la vârful ierarhiei militare. Sub pretextul, fără absolut nicio acoperire în realitate, că demersurile noastre ar asuma / ar putea asuma puncte de vedere și atitudini proprii partidelor politice („istorice” mai ales), unii generali și ofițeri superiori au încercat mai multe acte de descurajare și intimidare a noastră. De fiecare dată, însă, au sfârșit prin a recunoaște că, în fapt, nu aveau să ne impute nicio acțiune ori vreun gest concret care să fi contravenit în vreun fel legilor și regulamentelor militare în vigoare atunci. Se impune precizat de asemenea că în toată acea perioadă erau exprimate public – inclusiv prin presă și încurajate de conducerea armatei – numeroase puncte de vedere ale unor generali și ofițeri superiori diferite de cele ale CADA și ADM, cel mai adesea favorabile necondiționat conducerii armatei.

CADA și ADM: unele viziuni diferite

Conducerile celor două ziare care au publicat Comunicatul ADM din 25 martie 1990 au avut inițial unele rețineri. Redactorul șef al ziarului „Dreptatea”, Ilie Păunescu, motiva că „unii fruntași țărăniști aveau o considerație deosebită pentru ministrul Stănculescu” iar din discuțiile cu responsabilii „României libere” am înțeles, pe de o parte, că fostul general se bucura și aici de aceeași „considerație” iar pe de altă parte că era oarecum neclar de ce ofițerii care inițiaserăm Acțiunea „Pentru dreptate militară” nu ne alăturam deja constituitului Comitet de acțiune pentru aemocratizarea armatei – CADA (impresia a fost că această reținere a fost sugerată ziariștilor de la „România liberă” chiar de către unii dintre ofițerii CADA).

Sub acest din urmă aspect, este de spus că inițiatorii ADM aveam o viziune întrucâtva diferită față de cea a CADA cu privire la câteva chestiuni care ne preocupau. ADM considera, de exemplu, din motive la care ne vom referi mai jos, că a fost o eroare faptul că ofițerii CADA (cu unele excepții) au susținut numirea, la data de 17 februarie 1990, la conducerea MAPn a generalului Stănculescu. Acest lucru s-a întâmplat deși în „Apelul în 13 puncte”, din data de 12 februarie 1990, care consfințea practic constituirea CADA și avea valoarea unei „Declarații de principii”, Comitetul solicitase destituirea din funcția de ministru și trecerea în rezervă a generalului Militaru (căruia i se imputau „ordinele prin care a dus la o stare de tensiune în armată,”) și numirea în funcția de ministru a „unei personalități civile, ca reprezentant în parlament a intereselor armatei”. Ulterior, unii dintre cei mai reprezentativi membri ai CADA aveau să recunoască deschis că solicitarea numirii unui ministru civil nu fusese decât o stratagemă pentru înlăturarea generalului Militaru și înlocuirea lui la conducerea Ministerului cu generalul Stănculescu (a se vedea, de exemplu, Comunicatul CADA publicat în „România liberă” din 5 iunie 1990, în care se preciza că cerința din Apelul din 12 februarie referitoare la numirea unui civil ca ministru al Apărării „a fost impusă la momentul respectiv de necesitatea înlocuirii din funcție a fostului ministru al apărării, general de armată Nicolae Militaru”).

ADM considera pe de o parte că asemenea gesturi grevau credibilitatea ofițerilor care procedau astfel (și nu numai a lor) iar pe de altă parte că – prin complicitățile sale cu regimul comunist și prin vulnerabilitățile grave pe care și le-a creat atunci când la Timișoara, în apărarea aceluiași regim, a coordonat represiunea militară – generalul Stănculescu era o persoană nepotrivită pentru a i se încredința conducerea procesului reformator din armată și clarificarea implicării armatei în represiunea militară din decembrie 1989 (deziderat foarte important pe care CADA îl înscrisese de asemenea în Apelul său din 12 februarie).

O altă deosebire de vederi între ADM și CADA era că prima considera că reformarea și modernizarea armatei nu puteau fi concepute fără depolitizarea / „decomunizarea” acesteia – între altele, prin trecerea în rezervă a ofițerilor de Securitate din armată (aparținând Direcției a IV-a de contrainformații militare a Departamentului securității statului) și încadrarea pe funcții inaccesibile deciziilor importante a foștilor ofițeri activiști de partid.

În lunile care au urmat, conlucrând tot mai strâns, CADA și ADM aveau să ajungă să asume în comun asemenea deziderate.

Apelul ADM din 25 aprilie 1990

La data de 25 aprilie 1990, săptămânalul „Armata poporului” a acceptat să publice Apelul Acțiunii „Pentru dreptate militară” (pe care îl redau mai jos).

Apelul Acțiunii „Pentru dreptate militară”

Inspirată de îngrijorarea față de aria redusă a procesului înnoitor din armată, precum și din dorința de a sprijini efectiv acest proces, Acțiunea „Pentru dreptate militară” și-a propus să militeze împotriva gravelor nedreptăți ale regimului trecut, pentru a căror eradicare pînă în prezent s-a făcut destul de puțin, deseori ele fiind chiar amplificate.

În acest context considerăm că o condiție esențială a succesului efortului înnoitor din armată este instaurarea dreptății și adevărului, valori fundamentale compromise, și în sfera vieții militare, de anii beznei comuniste. Apreciem totodată că triumful acestor principii se va constitui în elementul de fond al adevăratei stabilități a armatei, precum și în calea cea mai sigură de instituire a unei ierarhii militare necontestabile, cu putere de autoritate general recunoscută. Această autoritate a respectului și recunoașterii generale considerăm că va permite curmarea fenomenului contestatar din armată, a manifestărilor destabilizatoare, anarhice, care în ultimul timp au proliferat sub prea mult vînturata lozincă a democrației.

Sîntem pe deplin conștienți că procesul revoluționar în armată nu este, nu poate fi simplu și de scurtă durată. Însă tergiversarea lui, tactica jumătăților de măsură, reticențele în a rupe în mod decis cu vechile rînduiri sînt soluții ale bolii pe picioare și nicidecum ale vindecării. Deși este în afara oricărei îndoieli că armata, în ansamblul său, nu a fost o operă după chipul și asemănarea creatorului ei – regimul comunist dictatorial – tot în afara oricărei îndoieli se situează și necesitatea reformării radicale a acelor componente ale sistemului militar, purtătoare ale stigmatului vechii orînduirii. A folosi, în această privință eufemisme și paleative înseamnă a ne înșela. Dar, mai ales, a ne opune, într-o formă sau alta, dintr-un interes sau altul, acestui proces, înseamnă a înșela însuși crezul Revoluției din Decembrie.

Dialogul angajat în cadrul Acțiunii noastre cu un important număr de ofițeri, maiștri militari și subofițeri a confirmat temeinicia îngrijorării față de progresele relativ nesemnificative înregistrate pînă în prezent, evidențiind totodată unele imperative indispensabile procesului înnoitor din armată. Prezentăm pe scurt cîteva dintre acestea:

1. Înlăturarea factorilor decizionali militari care, prin acțiunea ori inacțiunea lor, au permis transformarea anumitor structuri ierarhice superioare în instrumente aservite regimului dictatorial și participarea unor elemente militare la reprimarea mișcării revoluționare – fapt care nu este totuși de natură să pună în discuție rolul important pe care armata l-a avut, în întregul său, la victoria Revoluției din Decembrie;

2. Înlăturarea oricăror criterii arbitrare, discriminatorii – de natură social-politică, națională, religioasă – din activitatea de recrutare, pregătire și promovare a

cadrelor și circumscrierea exclusivă a acestora principiilor necesităților armatei și ale competenței profesionale;

3. Înlocuirea din funcțiile deținute a cadrelor a căror promovare prin corupție și nepotism este notorie;

4. Promovarea în funcții corespunzătoare a cadrelor de autentică și recunoscută valoare, marginalizate prin abuzuri și arbitrariile vechii politici de cadre, prin sancțiunile suferite ca urmare a nesupunerii oarbe față de structurile aservite regimului ceaușist, precum și pe temeiul altor criterii – politice, sociale etc;

5. Repararea – în cazurile în care aceasta mai este posibilă – a prejudiciilor cauzate cadrelor militare prin măsuri sancționatorii abuzive ori arbitrare, precum și reactivarea cadrelor trecute în rezervă în ultimii doi ani prin măsuri similare (îndeosebi din motive politice și sociale) și încadrarea acestora prin disponibilitățile create odată cu

6. Trecerea în rezervă a ofițerilor de contrainformații, compromiși prin ignobilele misiuni îndeplinite împotriva personalului armatei;

7. Înlocuirea ofițerilor cu activitatea de cadre, începând cu Direcția de cadre a Ministerului, ca organisme ce au conceput și pus în aplicare o arbitrară și deseori aberantă și samavolnică politică în acest domeniu. În cadrul Acțiunii s-a conturat propunerea de numire la conducerea acestei Direcții a domnului colonel Ilie Marin, care actualmente face parte dintr-o mare unitate mecanizată;

8. Încadrarea pe funcții minime, inaccesibile deciziilor importante, a ofițerilor absolvenți ai facultăților politice care cel puțin în ultimii cinci ani au îndeplinit funcții de activiști de partid;

9. Îndepărtarea din procuratura și justiția militară a cadrelor ce se fac vinovate de abuzuri în aplicarea legii penale, avându-se în vedere îndeosebi competențele speciale ale acestor organe;

10. Abrogarea prevederilor inechitabile ale Ordinului general al ministrului nr 1/1984 cu privire la calculul stagiului în grad al maiștrilor militari trecuți în acest corp din cel al subofițerilor;

11. Asigurarea de măsuri menite să stimuleze potențialul științific al specialiștilor din armată: ingineri, medici, juriști, economiști etc;

12. Sporirea substanțială a receptivității și operativității în soluționarea cererilor legal formulate adresate conducerii Ministerului, îndeosebi Direcției de cadre;

13. Creșterea răspunderii, competenței profesionale și a prestigiului maiștrilor militari și subofițerilor și mărirea în mod corespunzător a salariilor acestora, atunci când condițiile economice o vor permite;

14. Repararea actelor de nedreptate ocazionate de înaintarea în grad și promovările în funcție ulterioare datei de 22 Decembrie 1989;

15. Revizuirea încadrării arbitrare și inechitabile pe noile funcții a cadrelor din unitățile recent desființate ale Direcției de lucrări în economia națională;

16. Angajarea răspunderii cadrelor militare implicate în reprimarea mișcării revoluționare din decembrie 1989.

Pornind de la aceste deziderate, ne adresăm cadrelor militare care subscriu acestora cu chemarea de a ni se alătura, precum și de a propune noi căi de acțiune menite a

garanta victoria mărețelor idealuri revoluționare în armată.

Acțiunea „Pentru dreptate militară” (București, str Tolbei nr 2, bl C59, sc 1, et 3, ap 23, sector 6)

Nota redacției: Materialul a fost adus la redacție de căpitanul Valerian Stan. Îl publicăm în virtutea dreptului la opinie.

În săptămânile care au urmat publicării Apelului, un număr de circa 200 de ofițeri, maiștri militari și subofițeri, activi dar și în rezervă, și-au manifestat susținerea pentru ideile pentru care militam. De asemenea, unii au avut propriile sugestii iar alții au semnalat propriile cazuri de abuzuri, de încălcări ale legii etc împotriva drepturilor și intereselor lor (practic majoritatea acestor le-am semnalat, la rândul nostru, responsabililor militari competenți din punct de vedere legal).

În aceeași perioadă, am avut mai multe contacte cu membri ai CADA, cu scopul să armonizăm împreună ideile pentru care militam.

Printre cei care și-au declarat susținerea pentru dezideratele Acțiunii „Pentru dreptate militară” ori ni s-au adresat cu propriile sugestii și cazuri au fost următorii (am reținut numele celor ale căror mesaje au fost mai semnificative):

Cpt Mitroi Alexandru
Cpt Ioan Aveinte
Cpt Constantin Sârghiuță
Cpt Marian Bulacu
Lt maj Gheorghe Stancu
Lt maj Mircea Mihăilescu
Lt Georgică Crețu
Lt Viorel Stoenică
Plt maj Neculai Ailuțoaei (acesta și cei de mai sus, din UM 01748 Craiova)
Col Ion Călin – București
Cpt Puiu Grădinaru – UM 01261 Pitești
Lt maj Ionel Sava – Ploiești
Lt maj dr Nelu-Doru Popescu-Șoimaru – UM 01386 Roman
Lt Gheorghe Oprea – UM 01172 Caransebeș
MM Gheorghe Apostol
MM Dan Fătu
MM Nicolae Răducanu (acesta și cei doi de mai sus din Brăila)
Mr Gheorghe Goian – Timișoara
Lt maj Olguța Vlasie – UM 02233 Buzău
Cpt Marian Robu – UM 01185 Timișoara
Plt maj Gheorghe Ciohan – UM 01477 Bârlad
Plt Vasile Radu – București
Mr (rez) Mircea Vețeleanu – București
Mr (rez) Vasile Opreșcu-Spineni – București
Mr (rez) Vasile Dascălu – Comănești
Lt col (rez) Iosif Gabor – București
Cpt (rez) Gheorghe Oescu – Suceava
Cpt Mircea Prichici – UM 01037 Vatra Dornei

Lt col ing (rez) Dumitru Dobârcianu – Ploiești
Lt col (rez) Tudor Preoteasa – București
MM Gheorghe Mihalache – UM 01096 Bacău
Plt maj (rez) Eugeniu Dincă – București
Plt (rez) Ioan Guga – Orăștie
Serg maj (rez) Constantin Baci – Satu Mare

III. Comitetul de acțiune pentru democratizarea armatei (CADA): scurt istoric

CADA s-a constituit în cursul lunii februarie 1990, la Timișoara, în principal ca reacție la refuzul responsabililor militari din unitățile de acolo de a avea un dialog sincer cu cadrele militare din garnizoană². Acestea simțeau nevoia unui asemenea dialog în principal în scopul clarificării responsabilităților pentru implicarea unităților și subunităților lor (trupe terestre și de aviație) în acțiunile militare represive și de intimidare la care a luat parte și armata împotriva concitadinilor lor (între 16 și 20 decembrie 1989, la Timișoara au fost ucise câteva zeci de persoane și rănite câteva sute) – acțiuni pentru care cadrele militare amintite resimțeau o anumită vinovăție. Ele doreau în același timp un dialog care să prefigureze măsurile care s-ar fi impus pentru modernizarea armatei, depolitizarea și „democratizarea” ei.

Anterior constituirii CADA, în garnizoana București, în perioada 28 decembrie 1989 – 7 ianuarie 1990, un grup de opt ofițeri din comandamentul Diviziei 57 Tancuri³ a avut inițiativa constituirii „Cluburilor militare”, ca organisme „profesionale, neguvernamentale, independente, nealiniate și în afara structurii organizatorice a MApN, întemeiate pe principiile democrației depline”. Se preconiza ca aceste organisme să contribuie de asemenea la profesionalizarea și modernizarea armatei, la ameliorarea performanțelor structurilor de conducere militare.

Conducerea de la acea dată a armatei, în principal generalul Militaru, ministrul Apărării, a avut o reacție de respingere foarte dură atât față de inițiativa „Cluburilor militare” cât și de cea a constituirii CADA (ministrul a dispus chiar arestarea ofițerilor care avuseseră ideea constituirii „Cluburilor militare”). Generalul Militaru, reactivat după căderea lui Ceaușescu și numit ministru începând cu 26 decembrie 1989, nu avea complicități cu fostul regim, cu oamenii acestuia prezenți masiv și la vârful armatei, și nici nu fusese implicat în reprimarea manifestațiilor în decembrie 1989. Cu toate acestea, el a respins cu maximă intoleranță și nejustificat orice idee de dialog cu ofițerii care propuneau modernizarea, depolitizarea, „democratizarea” armatei și clarificarea implicării ei în represiunea din decembrie 1989. Această eroare gravă (pe care generalul și-a asumat-o public la scurt timp după plecarea de la conducerea Ministerului – a se vedea, de exemplu, un text al său publicat în „Armata poporului” din 21 martie 1990, „Vă rog, dați-mi cuvântul!”) s-a datorat pe de o parte spiritului său rigid iar pe de altă parte presiunii la care a fost supus în direcția aceasta dinspre responsabili politici precum și dinspre generalii și ofițerii superiori din conducerea armatei. Acuza care i-a fost făcută lui

² Detalii privind constituirea CADA și primele demersuri ale acestuia pot fi găsite în cartea fostului maior timișorean, unul dintre inițiatorii CADA, Nicolae Durac, „Neliniștea generalilor”.

³ Cei opt ofițeri au fost: Lt col Marin Bălțeanu, Lt col Mircea Chelaru, mr Corneliu Dumitriu, mr Sorin Ghiță, mr Liviu Gârleșteanu, Lt col Vasile Handaric, Lt col Silviu Popescu, cpt Marian Tudor.

Militaru că a adus din rezervă un număr de generali se impune privită și ea din perspectiva neîncrederii justificate a acestuia în generalii aflați în decembrie 1989 la conducerea armatei, care făcuseră dovada unei loialități totale și până la capăt față de Ceaușescu și regimul său, chiar cu prețul angajării armatei în acțiuni fratricide pentru apărarea lor.

La data de 12 februarie 1990, grupul de ofițeri inițiatori ai CADA (cei mai mulți de la Timișoara) a sosit în Capitală unde a avut discuții cu viceprim-ministrul Gelu Voican-Voiculescu și cu prim-ministrul Petre Roman. În Piața Victoriei grupul a fost întâmpinat de un mare număr de militari (ofițeri, studenți de la Academia militară tehnică etc). În aceeași zi, grupul face public Apelul de mai jos (publicat în 14 februarie de „România liberă” și revista „22” iar în 18 februarie de ziarul „Dreptatea”).

Apelul CADA către președintele Consiliului provizoriu de uniune națională (CPUN)

Sîntem reprezentanții mai multor unități militare din Timișoara și ai Aviației militare care dorim să prevenim destabilizarea armatei, în cazul în care nu se respectă principiile democratizării țării și în domeniul militar. Pentru aceasta cerem:

1. Stabilirea adevărului privind rolul armatei în Revoluție, în special în perioada 16-20 decembrie 1989 la Timișoara.
2. Cadrele militare din Ministerul apărării naționale care înainte și după data de 16 decembrie 1989 s-au compromis, fiind părtașe directe ale dictaturii ceaușiste, să fie înlăturate din armată. De asemenea, cerem retragerea generalilor reactivați în perioada revoluției, în armată fiind suficiente cadre competente tinere care să poată îndeplini funcții de conducere la toate nivelurile.
3. Trecerea în rezervă a ministrului apărării naționale care, prin ordinele date, a dus la o stare de tensiune în armată.
4. Trecerea în rezervă a ministrului de interne, ca participant direct la acțiunile de reprimare a demonstranților din Timișoara.
5. Numirea în funcția de ministru al apărării naționale a unei personalități civile ca reprezentant în parlament al intereselor armatei.
6. Promovarea cadrelor militare în funcții de conducere, în etapa actuală, să se facă pe baza unor criterii stabilite la nivel național prin consultarea întregii armate.
7. Legile și decretele emise la nivel național să fie valabile și pentru cadrele militare, fără completări ulterioare din partea Ministerului apărării naționale.
8. Desființarea Direcției și Birourilor de educație patriotică din armată.
9. Dreptul cadrelor militare la demisie.
10. Excluderea posibilităților de manipulare a armatei la rezolvarea diferendelor dintre diferite formațiuni și partide politice, rolul armatei fiind de apărare a teritoriului național și de intervenție în cazuri de calamități naturale.
11. Formarea unui Comitet național pentru probleme de apărare națională și militară, subordonat președintelui țării și desființarea funcției de senator pentru cadrele militare.
12. Partidele politice să-și precizeze poziția față de armată și problemele

apărării naționale.

13. Desființarea unităților prezidențiale compromise politic.

Reprezentanții unităților militare: 01878; 01851; 02840; 02819; 02872; 02914; 01185; 01008; 01125; 01926; 01197; 01115; 01233; 01058; 01878; 01913; 01993; 01884; 01901; 01806; 01875; 01879; 02010; 01989; 01905.

Dintre cadrele militare care, aparținând CADA s-au manifestat mai activ, unii inclusiv în constituirea Comitetului, și au avut un rol mai important în activitatea acestuia pot fi menționați:

Lt col Cornel Șurcu
Lt col Octavian Chiriac
Lt col Petru Lițiu
Lt col Constantin Grecu
Lt col Silviu Popescu
Lt col Ioan Bărbuță
Lt col Mircea Chelaru
Mr Ioan Inel
Mr Nicolae Cârligeanu
Mr Nicolae Durac
Mr Constantin Chiticaru
Mr Ioan Chirănescu
Mr Ion Didoiu
Cpt Nicolae Toma
Cpt Adinel Popa
Cpt Cristian Leahu
Cpt Nicolae Miulescu
Cpt Traian Cârjan
Cpt Petre Mihăieș
Lt maj Laurențiu Ungur
Lt maj Daniel Drăgan
Lt maj Cristian Dumitra

Membrii CADA au avut mai multe întâlniri cu responsabili guvernamentali de la acea dată – cu viceprim-ministrul Gelu Voican Voiculescu (12 februarie 1990), cu prim-ministrul Petre Roman (14 februarie 1990), cu prim-ministrul Petre Roman și ministrul Apărării Victor Atanasie Stănculescu (1 martie 1990), cu președintele CPUN Ion Iliescu (la 12 martie 1990, în cadrul unei întâlniri a conducerii Ministerului Apărării cu comandanții de mari unități și de unități, cu membrii grupului de inițiativă CADA și cu reprezentanții aleși din unități și instituții militare de învățământ din întreaga armată)⁴.

Întâlnirea CADA cu viceprim-ministrul Voican-Voiculescu și difuzarea înregistrării video a întâlnirii la Televiziunea publică (difuzare căreia responsabili guvernamentali s-au împotrivit categoric) au făcut opiniei publice evidentă legitimitatea dezideratelor Comitetului și au adus acestora o largă simpatie și susținere (exemple în acest sens

⁴ Pentru mai multe detalii se poate vedea Nicolae Durac, „Neliniștea generalilor”.

sunt demonstrațiile de solidaritate cu militarii din Timișoara și București organizate la Brașov, în piața din centrul orașului⁵, respectiv la Timișoara, în data de 12 februarie⁶).

La data de 17 februarie 1990 are loc numirea generalul Stănculescu în funcția de ministru al Apărării (de către președintele CPUN Ion Iliescu). Numirea s-a produs datorită inclusiv existenței în interiorul CADA a unei grupări favorabile generalului (între care lt col Ioan Bărbuță, lt col Mircea Chelaru, lt col Petru Lițiu, lt col Octavian Chiriac etc). Mărturiile ale foștilor membri ai Comitetului⁷ arată faptul că „reabilitarea” și desemnarea lui Stănculescu ca ministru a fost dorită și sugerată acestora de responsabilii guvernamentali de la acea dată (prin viceprim-ministrul Voican-Voiculescu, la întâlnirea din 12 februarie 1990) – concomitent cu incriminarea și contestarea generalului Militaru. Sugestia a fost urmată, mai ales de ofițerii favorabili generalului Stănculescu⁸.

Cum s-a putut vedea, în Apelul CADA din 12 februarie erau înscrise două cerințe practic corelative cu privire la conducerea armatei: pe de o parte, „Trecerea în rezervă a ministrului apărării naționale” (generalul Nicolae Militaru) „care, prin ordinele date, a dus la o stare de tensiune în armată” (punctul 3) iar pe de altă parte (punctul 5) „Numirea în funcția de ministru al apărării naționale a unei personalități civile ca reprezentant în parlament al intereselor armatei”. Prin înlocuirea generalului Militaru, la 17 februarie, cu generalul Stănculescu a fost concretizată numai una dintre cerințe (generalul Militaru avea să fi trecut în rezervă de 22 martie 1990), fără ca ofițerii CADA să-și mai susțină și cea de-a doua cerință. Ulterior, cum s-a mai arătat, ei au făcut public faptul că propunerea privind numirea unui ministru civil al Apărării a fost de fapt o stratagemă „impusă la momentul respectiv de necesitatea înlocuirii fostului ministru al Apărării, generalul de armată Nicolae Militaru” (a se vedea, de exemplu, mai jos, în „O cronologie privind CADA și ADM” Comunicatul CADA publicat în ziarul „România liberă” din 5 iunie 1990).

Generalul Stănculescu a fost un important membru al elitei militare ceaușiste, implicat grav în represiunea de la Timișoara (avansăm ipoteza că nu este cu totul exclus ca Stănculescu să fi fost la armată chiar omul Securității, inclusiv în decembrie 1989, dar și după). Susținerea dată de către unii dintre ofițerii CADA generalului constituia o inconsecvență evidentă în raport cu ideile pentru care CADA pleda, cum ar fi înlăturarea din armată a generalilor „părtași la dictatura ceaușistă” și stabilirea adevărului privind rolul armatei în Revoluție, în special în perioada 16-20 decembrie 1989 la Timișoara. Responsabilii politici „post-comuniști” (ei înșiși cu un trecut important în vechiul regim) au perceput ideile CADA de „decomunizare” riscante nu numai pentru evoluțiile pe care ei le preconizau pentru sistemul militar, ci și la nivelul vieții politice, pe care o dominau deja. Desemnarea „vulnerabilului” general Stănculescu la conducerea armatei, prin chiar manipularea făcută cu ajutorul unor ofițeri CADA, era soluția optimă pentru ca ideile CADA să fie ținute sub control și contracarate în cât mai mare măsură. Semnificativ în acest sens este și faptul că odată cu numirea generalului Stănculescu ca ministru apar

⁵ „România liberă”, 17 februarie 1990

⁶ „România liberă”, 13 februarie 1990

⁷ între alții, Nicolae Durac, „Neliniștea generalilor”

⁸ inclusiv de către lt col Petru Lițiu; timp de circa șapte ani, între 1990 și 1997, ofițerul a fost în rezervă, ulterior fiind reactivat, promovat în grad și funcție, inclusiv ca atașat al apărării în Albania, iar ulterior angajat al Grupului Rompetrol (președinte Dinu Patriciu), respectiv consul al României în Italia

și primele disensiuni în CADA, care vor duce inclusiv la exprimarea unor poziții publice contradictorii⁹, ce nu puteau decât să afecteze credibilitatea Comitetului, a ideilor sale și, în final, să „justifice” ostilitatea oficială față de ele. De aceste lucruri erau conștienți dealtfel chiar și unii dintre membrii CADA¹⁰. Iar alți ofițeri, chiar dintre cei care au contribuit la aducerea generalului la conducerea armatei, aveau să exprime ulterior regretul (discutabil sub aspectul sincerității) de a fi făcut acest lucru (a se vedea mai jos, de exemplu, în „O cronologie privind CADA și ADM”, 7 decembrie 1990: „România liberă” – Scrisoare deschisă adresată ministrului Apărării Naționale de către lt col rez Petru Lițiu).

În timpul mandatului generalului Stănculescu, pașii făcuți în direcția reformei armatei, a depolitizării și modernizării ei au fost modești. Generalul a tergiversat cu abilitate asumarea și implementare dezideratelor CADA și ADM, care se bucurau de o susținere largă în rândul cadrelor militare. În același timp, el (dar și susținătorii săi din CADA) a reușit să-și creeze o anumită imagine favorabilă, a ministrului care ar fi vrut să facă mai mult însă nu putea din cauza „conservatorilor” care îl constrâneau – președintele Iliescu, generalul Vasile Ionel (șeful Marelui stat major) etc. Justificarea era numai parțial întemeiată, în sensul că dinspre președintele Iliescu, generalii aduși la conducerea armatei de fostul ministru Militar (în decembrie 1989-ianuarie 1990, între ei și Vasile Ionel), foștii ofițeri de contrainformații și activiști de partid exista o opoziție reală față de CADA, ADM și ideile lor, și în general față de orice idee de reformare a armatei și de punere în cauză, prin consecințe, a pozițiilor lor în noua structură politică și militară de după decembrie 1989. Inclusiv cu convingerea că astfel își va prezerva propria poziție, și își va menaja propriile vulnerabilități (legate mai ales de episodul Timișoara, decembrie 89), ministrul a folosit contextul menționat pentru a justifica opoziția proprie la ideea de reformare a armatei și tergiversarea continuă a multora dintre deciziile care se impuneau. Generalul Stănculescu și-a ascuns cele mai grave decizii împotriva ideilor CADA și ADM în spatele unui așa zis Consiliu militar superior al Armatei / al MAPN („organism” în legătură cu care vor fi făcute mai multe referiri în continuare). El a evitat constat să-și asume deschis asemenea decizii, contrare celor ce declara și promitea „în particular” ofițerilor CADA și ADM și foarte nepopulare în rândul cadrelor militare și al opiniei publice (a se vedea, cu titlu de exemplu, mențiunile făcute în „Cronologie” în legătură cu ediția nr 48 (51) / decembrie 1990 a săptămânalului „Armata poporului”). Tergiversările sale au avut ca scop să evite ca la nivelul armatei să se producă schimbările care în mod firesc ar fi trebuit să se producă în urma unei revoluții anticomuniste, cum fusese cea din decembrie 1989 (schimbări pe care CADA și ADM le reclamau cu insistență și pe care marea majoritate a cadrelor militare le așteptau cu deplină legitimitate). Asemenea schimbări la nivelul unei instituții care se bucura de o largă simpatie publică ar fi putut să se propage într-un mod riscant către viața politică, precum și în alte instituții importante în stat.

În cele din urmă s-a reușit tergiversarea și evitarea acestor schimbări – inclusiv, foarte important, la nivel politic – iar generalul Stănculescu a plecat de la conducerea armatei, în aprilie 1991, cu imaginea unui ministru care ar fi vrut să facă mai mult însă, în contextul dat, nu a putut. Mai mult, în unele medii intelectuale, de presă ori autentic democratice el a rămas perceput ca un reformator, un adversar nemărturisit al lui Ion

⁹ Unele exemple pot fi găsite, mai jos, în „O cronologie privind CADA și ADM”.

¹⁰ De exemplu, Nicolae Durac, „Neliniștea generalilor”

Iliescu și chiar un militar cu simpatii și atitudini regaliste¹¹. Destul timp a fost acreditată și ideea că Stănculescu, deși prezent la Timișoara în decembrie 1989, nu ar fi fost implicat în represiunea militară de acolo. În acest sens au fost și unele poziții publice exprimate de către CADA (gruparea favorabilă generalului) – a se vedea Comunicatul publicat în „România liberă” din 5 iunie 1990, prin care, între altele, se cerea demiterea și trecerea în rezervă a ministrului de Interne generalul Mihai Chițac, pentru evenimentele de la Timișoara, iar pe de altă parte generalul Stănculescu era caracterizat drept „persona cea mai autorizată din punct de vedere moral și profesional să comande armata României”. Ulterior ambii generali aveau să fie judecați pentru ceea ce au făcut la Timișoara și condamnați la 15 ani de închisoare și degradare militară (anterior, la 14 martie 1990, Comisia guvernamentală constituită pentru clarificarea implicării armatei în evenimentele din decembrie 1989 de la Timișoara propusese, în urma investigațiilor făcute, cercetarea penală a generalilor Stănculescu, Gușe și Chițac). Generalul Stănculescu avusese la Timișoara, din însărcinarea personală a lui Ceaușescu, calitatea de „comandant militar unic”.

Dat fiind faptul că ideile CADA aveau o largă susținere în rândul cadrelor militare și erau privite cu simpatie de opinia publică, dar, probabil, și datorită unei anumite deschideri față de ideea modernizării armatei, ministrul Stănculescu a făcut și unele gesturi favorabile CADA și ideilor sale. Între ele, emiterea Ordinului M 16/04.03.1990 de confirmare a acceptării CADA și a formalizării existenței și conlucrării cu acesta¹², mai multe întâlniri și discuții cu membrii Comitetului, o anumită implicare a acestora în acțiuni întreprinse în mai multe unități și mari unități militare, dedicate „democratizării” armatei etc. De prea multe ori, însă, aceste gesturi și atitudini au rămas fără consecințe în plan practic, promisiunile erau amânate de la o întâlnire la alta etc (astfel cum se poate constata și urmărind, în părțile sale pertinente sub acest aspect, „Cronologia” de mai jos).

IV. CADA și ADM: împreună pentru reforma și modernizarea armatei

CADA și ADM: Militaru și Stănculescu

Așa cum a fost arătat în cadrul secțiunii II, la momentul constituirii sale ADM a avut o viziune întrucâtva diferită de cea a CADA referitor la prioritățile procesului de reformă din armată. Ulterior atât CADA și ADM au căutat să-și pună de acord ideile pe care le susțineau. Unele dificultăți au apărut din cauza unei anumite opoziții a grupării din CADA favorabilă generalului Stănculescu – în condițiile în care conducerea armatei prefera dezacordul și disensiunile între ofițerii militând pentru ideile CADA și ADM.

Din motivele arătate de asemenea în cadrul secțiunii II, ADM considera că generalul Stănculescu la conducerea Ministerului Apărării nu era o soluție care să favorizeze procesul așteptat de depolitizare, profesionalizare și modernizare a armatei, de clarificare a implicării ei în evenimentele din decembrie 1989 etc. La scurt timp după ce

¹¹ Se poate vedea, în acest sens, textul „Legendarul Stănculescu”, publicat în secțiunea Publicistică (anul 2009) a site-ului lui Valerian Stan.

¹² Cu privire la existența Ordinului M 16/1990 a se vedea, între altele, interviul cu fostul ministru în ziarul „Timișoara” din 6 martie 1991.

a fost numit ministru al Apărării, devenise evident că generalul Militaru era și el nepotrivit pentru un asemenea rol.

Nesustînându-l pe Stănculescu, așa cum o făcea CADA, ADM nu-l susținea nici pe Militaru (chiar dacă uneori, implicit, s-a putut înțelege – sau s-a susținut cu rea intenție – acest lucru). În opinia ADM, alternativa era promovarea în această poziție a unui ofițer care, pe de o parte, să nu fi aparținut ierarhiei militare superioare de până în decembrie 1989 iar pe de altă parte să nu fi fost implicat în acțiunile militare de reprimare a manifestațiilor din decembrie 1989. Pe termen mai lung, ministrul civil era soluția care trebuia să se impună.

Contestarea vehementă de către CADA a ministrului Militaru era foarte bine privită (și cu siguranță și inspirată și încurajată) de „elita” militară comunistă de la acea dată. Deși ajuns până la poziția de comandant de armată, sunt date care arată că generalul nu a fost foarte agreat de conducerea superioară de partid, de activiștii comuniști din armată și de ofițerii de Securitate („contrainformații”). În anul 1978, el a fost scos de Ceaușescu din funcția de comandant al Armatei 1 și numit adjunct al ministrului Construcțiilor industriale iar în anul 1983 a fost trecut și în rezervă. Din cuprinsul unui memoriu pe care generalul l-a adresat lui Ceaușescu în aprilie 1983 – și în care acesta îi cerea secretarului general al Partidului, într-o manieră slugarnică, rechemarea în activitate – rezultă că generalului nu-i fuseseră comunicate motivele trecerii în rezervă. Pe timpul campaniei împotriva lui Militaru și în favoarea lui Stănculescu, ofițerii CADA au invocat ca argument care impunea îndepărtarea celui dintâi din poziția de ministru existența în arhivele Direcției a IV-a a Securității (Contrainformații militare) a două dosare („Corbu 1” și „Corbu 2”, despre al căror conținut, s-a spus, „știa lt col Tănăsescu”) care ar fi probat faptul că Militaru fusese „agent străin” (sovietic, s-a susținut)¹³. Dacă Militaru a fost sau nu „agent străin” a rămas un fapt practic neclarificat și despre care nu s-a mai discutat imediat ce Stănculescu i-a luat locul (generalul, dar și lt col Mircea Tănăsescu, invocat de ofițerii CADA, a dezmințit ulterior categoric¹⁴). Aproape sigur este, însă, că Securitatea (agenți ai Direcției a IV-a) au furnizat informații (reale sau manipolatoare) ofițerilor CADA cu scopul discreditării și eliminării generalului – care la scurt timp după ce preluase conducerea armatei începuse să dispună măsuri de marginalizare a activiștilor politici iar la data de 2 ianuarie 1990, la numai o săptămână după preluarea conducerii Ministerului, desființase Direcția a IV-a a Securității și anunțase intenția trecerii în rezervă a agenților ei, gesturi care au provocat grave nemulțumiri. Ulterior, succesorul său, generalul Stănculescu avea să înființeze – “la propunerea CADA”¹⁵ – Direcția de contraspionaj (care a preluat și foști ofițeri de Securitate din Direcția a IV-a). Ofițerilor CADA le fusese livrat din arhive, tot în acea perioadă, și memoriul din aprilie

¹³ A se vedea întâlnirea dintre membrii CADA și viceprim-ministrul Gelu Voican Voiculescu din 12 februarie 1990 (în care, între altele, acesta a „sugerat” ofițerilor CADA „reabilitarea” generalului Stănculescu”) și contestarea încă și mai categorică a ministrului Militaru – Nicolae Durac, „Neliniștea generalilor”.

¹⁴ La puțin timp după ce i-au fost aduse aceste acuzații (dar și după ce a fost înlocuit din funcție, la 17 februarie 1990), într-un articol publicat în „Armata poporului” din 21 martie 1990 („Vă rog, dați-mi cuvântul!”) generalul Militaru a dezmințit ferm acuzațiile. În același text, Militaru a reprodus și un pasaj dintr-o precizare a lt col Mircea Tănăsescu: „Cazul domnului general Militaru, codificat Milică în urmărirea informativă, nu oferă niciun fel de date care să ateste legăturile sale cu vreo putere sau persoană străină”.

¹⁵ Informația că Direcția de contraspionaj ar fi fost înființată “la propunerea CADA” a fost făcută publică de lt col Ioan Bărbuță, în cadrul unui interviu publicat în ziarul „Dreptatea” din 15 februarie 1991.

1983, considerat de aceștia de asemenea incriminator la adresa lui Militaru, și utilizat ca atare.

CADA și ADM: împreună, chiar și cu unele opinii diferite

Odată ajuns ministru al Apărării, cu sprijinul CADA, generalul Stănculescu a făcut un număr de gesturi întrucâtva promițătoare pentru ideile pentru care militau CADA (și ulterior ADM). După alegerile din 20 mai 1990, când se pune problema dacă va fi sau nu reînvestit odată cu desemnarea noului Guvern, el s-a arătat încă și mai deschis, dorindu-și ca ofițerii din CADA, dar mai ales ADM, să nu-l mai conteste. Se angaja, în schimb, în termen neechivoci, că va fi un susținător ferm al procesului de modernizare a armatei și al ideilor CADA și ADM în acest sens. Ca urmare, CADA și ADM au convenit că renunțarea la contestarea generalului ar putea să se dovedească benefică în cele din urmă. Optînd astfel, ADM ținea cont pe de o parte de faptul că în cele din urmă Stănculescu ar fi obținut oricum întreaga susținere a CADA iar pe de altă parte de faptul că solidaritatea CADA și ADM pe celelalte teme de fond ale procesului de reformă în armată era stringentă.

Concomitent, CADA a asumat într-o mai mare măsură punctul de vedere al ADM referitor la necesitatea depolitizării (decomunizării) armatei, inclusiv prin evitarea accesului la pozițiile de decizie importantă a foștilor activiști de partid și ofițeri ai Direcției de contrainformații (de poliție poliție politică) din armată.

După ce, la sfârșitul lunii iunie 1990, a fost reînvestit ministru, generalul Stănculescu a devenit în mod evident mai ostil CADA și ADM (ceea ce pentru ofițerii CADA și ADM nu ar fi trebuit să fie deloc greu de anticipat). În timpul „mineriadei” din iunie 1990, președintele Ion Iliescu a acuzat public CADA și ADM de faptul că „pasivitatea” armatei în evenimentele de atunci s-ar fi datorat ideii pe care acestea o susțineau în sensul că armata nu trebuia să primească misiuni de apărare a ordinii de drept, de reprimare a manifestațiilor anti-guvernamentale etc, misiuni care erau în dezacord cu cadrul legal existent la acea dată. Generalul Stănculescu a folosit aceste acuze, vădit nejustificate, pentru a-și motiva într-o anumită măsură noua atitudine. El s-a prevalat în același scop inclusiv de unele erori făcute de CADA (unele „inspirate” probabil chiar de gruparea favorabilă lui)¹⁶.

Noua atitudine a ministrului, dar și ostilitatea crescîndă a președintelui Iliescu și a conservatorilor de la vârful armatei, au consolidat conlucrarea dintre CADA și ADM iar la 12 noiembrie 1990 acestea au „fuzionat” – fapt care a fost privit cu maximă ostilitate de adversarii CADA și ADM și care a dus la măsuri încă și mai severe, inclusiv de trecere în rezervă a unora dintre ofițeri (mai ales a celor mai consecvenți cu ideile pentru care militau).

¹⁶ Un exemplu este Comunicatul CADA din 5 iunie 1990 – a se vedea mențiunile făcute, mai jos, în cadrul „Cronologiei”, cu privire la acest Comunicat.

V. CADA și ADM: idei legitime, acțiuni legale (reprimate abuziv), succes limitat

CADA și ADM: idei legitime și acțiuni legale reprimate abuziv

Practic exclusiv din cauză că dezideratele CADA și ADM nu erau agreate de către responsabilii politici și militari „post-comuniști”, aceștia au avut permanent o atitudine ostilă față de ofițerii care le promovau, și care erau susținute de marea majoritate a cadrelor militare¹⁷.

Astfel cum s-a mai arătat, la data de 14 iunie 1990, președintele Ion Iliescu a acuzat CADA și ADM (și a cerut chiar interzicerea lor) pretextând că cerința lor ca armata să nu primească misiuni de reprimate a manifestațiilor anti-guvernamentale ar fi generat „pasivitatea” armatei în evenimentele din iunie 1990 de la București. Acuzațiile erau complet nejustificate în principal pentru că solicitarea CADA și ADM avea în vedere pe de o parte că prin chiar legislația în vigoare la acea dată armatei nu-i puteau fi atribuite asemenea misiuni¹⁸ iar pe de altă parte consecințele grave pe care le-a avut implicarea armatei, contrară Constituției și legilor în vigoare la acea dată, în evenimentele din decembrie 1989 – ilegalitate care avea să fie ulterior constată ca atare și sancționată sever de către justiție (condamnarea, între altele, la 15 ani de închisoare, a generalilor Stănculescu și Chițac). Netemeinicia acuzațiilor aduse de Ion Iliescu CADA și ADM rezulta și din declarațiile comandantului Armatei 1 de la acea dată, generalul Dumitru Polivanov, care făcuse public faptul că nu a existat nicio o împrejurare care să îngreuiască acțiunea forțelor militare în evenimentele respective, acestea acționând atunci când și cum solicitase șeful Marelui stat major, generalul Vasile Ionel (ministrul Stănculescu era plecat din țară) – a se vedea, de exemplu, revista „Flacăra” nr 28 din 10-16 iulie 1991, Paul Vinicius, „Ziua cea mai lungă”. Acuzațiile aduse CADA și ADM de către președintele Iliescu au contat și ele în „decizia” pe care așa zisul Consiliu militar superior al MApN / al Armatei a transmis-o presei, la 14 iunie 1990, cu privire la „interzicerea” CADA și ADM. Pentru ca ulterior, în anii în care Parchetul a anchetat evenimentele din iunie 1990, generalul Vasile Ionel, fostul șef al Marelui stat major, să declare procurorilor militari că i-ar fi cerut în acele zile președintelui Ion Iliescu "să nu implice Armata în această acțiune de restabilire a ordinii în Piața Universității deoarece legea interzice acest lucru" și că a fost ignorat de președinte¹⁹. În consecință, acuzațiile aduse de Iliescu CADA și ADM în discursul din 14 iunie 1990 au fost la fel de justificate cum s-au dovedit ulterior a fi și acuzațiile, aduse tot atunci, cu privire la „rebeliunea legionară cu care s-a confruntat în aceste zile poporul român”. Acuzații care astăzi ne apar mai clar ca oricând făcute cu scopul reprimării brutale a oricărei încercări de a critica și contesta, pe căi democratice, un regim care se dovedea tot mai mult diferit de ceea ce se proclama a fi.

¹⁷ Cu privire la simpatia și susținerea pe care ideile CADA și ADM le-au avut în rândul cadrelor militare, se pot vedea, cu titlu de exemplu, în „Cronologia” de mai jos, Comunicatul CADA din 7 iunie 1990, precum și consemnările corespunzătoare datelor de 13 februarie și 18 noiembrie 1990 (ziarul „România liberă”, articolul „Ordon: Sondaj de opinie”).

¹⁸ A se vedea Legea apărării naționale nr 14/1972 (art 10), în vigoare la acea dată. După 1989, asemenea misiuni i-au fost stabilite armatei („asigurarea ordinii constituționale”, „menținerea și restabilirea ordinii de drept”) numai prin Legea nr 41 din 18 decembrie 1990 privind organizarea și funcționarea MApN (art 1 și art 12 lit e).

¹⁹ „România liberă, 9 august 2007: „Iliescu a condus personal asaltul din 13 iunie 1990”

Ca urmare a discursului din 14 iunie 1990 a președintelui Iliescu, precum și a unui Comunicat al Guvernului Roman din aceeași zi, care cerea MApN să interzică activitatea CADA, „Consiliului militar superior al MApN / al Armatei” (CMS) a anunțat interzicerea activității CADA și ADM. Cu ocazia unei întâlniri ulterioare cu membri ai CADA și ADM, fostul general Stănculescu a făcut cunoscut ofițerilor respectivi că el nu ar fi agreat măsura CMS, despre care sugera că nu ar fi fost legală. Au urmat și alte întâlniri ale ministrului Stănculescu și altor generali din conducerea Ministerului cu membri CADA și ADM, fără să se ridice în vreun fel problema că aceste întâlniri ar fi fost contrare vreunei decizii ori reglementări legale.

Adversarii ideilor CADA și ADM au mai invocat și „argumentul” că ar fi existat o problemă cu „forma de organizare” a CADA și ADM – fără a se preciza vreodată în vreun fel în ce ar fi constat în mod concret, legal și în fapt, o asemenea problemă²⁰.

În realitate, însă, acuzațiile nu erau decât pretexte pentru a interzice, nelegal și abuziv, exprimarea unor opinii pe care responsabilii politici și militari nu doreau să le audă – și, mai ales, să aibă ecou în opinia publică.

CADA și ADM au fost asocieri informale, fără personalitate juridică, ale unor cadre militare, asocierii nesupuse condițiilor cuprinse în legea specială în vigoare la acea dată – Legea nr 21/924 privind constituirea, funcționarea și dizolvarea persoanelor juridice (asociații și fundații). Aceste forme de asociere nu contraveneau nici reglementărilor militare în vigoare – Statutele corpurilor ofițerilor, maiștrilor militari și subofițerilor, respectiv Regulamentul disciplinei militare. Prin exprimarea opiniilor lor, inclusiv prin presă și unele întruniri – și de fiecare dată în numai în afar serviciului – ofițerii CADA și ADM, și-au exercitat, fără nicio încălcare a legii ori reglementărilor militare în vigoare atunci, dreptul la libertatea opiniilor și exprimării, astfel cum acest drept era garantat inclusiv prin tratatele internaționale la care România era parte – de exemplu: Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România încă din 1974 (art 9 - „Nimeni nu trebuie să aibă de suferit din cauza opiniilor sale. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare.”); Declarația universală a drepturilor omului (art 19 – „Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării. Acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară.”) etc. Asocierea informală a ofițerilor și cele câteva întruniri la care au participat, vizînd exclusiv tematica reformei și modernizării armatei „post-comuniste”, au fost și ele în acord cu dreptul la întrunire pașnică și la asociere pe care inclusiv aceleași tratate li le garantau în calitate de cetățeni ai unui stat parte la acestea (art 21 și 22, de exemplu, din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice). De asemenea, în România nu existau restrângeri prin lege a exercitării acestor drepturi, în înțelesul tratatelor amintite (ori, mai târziu, al Convenției europene a drepturilor omului).

Asemenea restrângeri aveau să fie stabilite după decembrie 1989 prin Legea 80/1995 privind statutul cadrelor militare. Restrîngerile au fost făcute, deci, prin lege și în acord cu prevederile tratatelor internaționale menționate, ratificate de România. Conformitatea cu respectivele tratate a constat inclusiv în evitarea restrîngerilor excesive și nejustificate ale drepturilor și libertăților cadrelor militare. Un exemplu în acest sens este cel al libertății de întrunire (art 29 lit g), restrînsă exclusiv cu privire la „întrunirile cu

²⁰ Cu ocazia unei conferințe de presă, consemnată de ziarul “România liberă” din 17 octombrie 1990 (a se vedea “Cronologia” de mai jos), ministrul Stănculescu a folosit un asemenea “argument”.

caracter politic ori sindical”. De asemenea și în acest caz în acord cu principiul că sunt acceptabile numai acele restrângeri „necesare într-o societate democratică”, cadrelor militare le este recunoscută libertatea de opinie și exprimare. Cadrele militare pot să aibă și să exprime orice opinii – inclusiv politice, nota bene – acestea din urmă, în mod firesc, „în afara serviciului” (art 29 lit a).

„Interzicerea” activității CADA și ADM, făcută publică la data de 14 iunie 1990 de către un așa zis când „Consiliu militar superior al MApN” când „Consiliu militar al Armatei”, solicitată prin discursul președintelui CPUN Ion Iliescu și Comunicatul Guvernului, a fost o măsură nelegală inclusiv sub aspect formal, al autorității căreia îi revenea competența legală să decidă o asemenea măsură. „Consiliul militar superior al MApN” sau „Consiliul militar superior al Armatei” (nu era nici oficial cătuși de puțin clar) a fost titulatura sub care un pretins organism al MApN / Armatei ar fi luat, la 11 iunie 1990, respectiv la 13 noiembrie 1990 două așa zise măsuri împotriva CADA, ADM și unora dintre ofițerii lor. Un asemenea organism, dacă a existat cu adevărat, nu a putut să existe decât complet nelegal, în afara cadrului normativ existent la acea dată în materia organizării Ministerului Apărării Naționale, respectiv Decretul Consiliului de stat nr 444/1972 privind organizarea și funcționarea a MApN (Decret care a fost în vigoare până la abrogarea sa explicită prin art 18 al noii reglementări în materie – Legea nr 41 din 18 decembrie 1990 privind organizarea și funcționarea MApN). „Consiliul militar superior al Armatei / al MApN” nu se regăsea între organele de conducere ale MApN astfel cum acestea erau stabilite prin Decretul 444: „Consiliul de conducere al Ministerului” (art 7 și 8), Biroul Consiliului de conducere (art 14), respectiv ministrul, prim adjunctul ministrului și cei cinci adjuncți ai ministrului (art 17). Pretinsul Consiliu nu se regăsea de asemenea nici printre organismele de coordonare și consultative prevăzute de art 19 al Decretului (Consiliul de înzestrare, Consiliul superior al învățământului militar, Consiliul tehnico-științific, Comisia de coordonare a cercetărilor științifice), și nici printre comandamentele de arme și de servicii ori direcțiile centrale și celelalte componente ale „structurii organizatorice” ale MApN, astfel cum acestea erau stabilite prin Anexa la Decret. Prin „Comunicatul către țară al CFSN”, din 22 decembrie 1989, a fost anunțată constituirea ad-hoc a unui „Consiliu militar superior” – cu această denumire, și nu „Consiliu militar superior al Amatei” ori „Consiliu superior al MApN” – avînd rolul să coordoneze „activitatea armatei și unităților Ministerului de Interne”. Necesitatea unei asemenea autorități ad-hoc fusese impusă de contextul aceluși moment, în care – după fuga lui Nicolae Ceaușescu și după ce în zilele precedente armata și Ministerul de Interne (Miliția și Securitatea) fuseseră implicate în reprimarea manifestațiilor care au dus la căderea lui Ceaușescu – la nivelul armatei și al Ministerului de Interne „unitatea de comandă” fusese grav afectată, suspiciunile și acuzațiile între armată și Interne amenințau să provoace dezordini cu consecințe grave, inclusiv prin necoordonarea forțelor și acțiunilor militare care tocmai se declanșaseră, cu totul haotic, pentru „anihilarea teroriștilor fanatici, fideli dictatorului Ceaușescu” etc. Cele menționate mai sus fac evident faptul că, inclusiv prin rol și denumire, Consiliul militar superior anunțat de Comunicatul CFSN din 22 decembrie nu putea să fie tot una cu pretinsul „Consiliu militar superior al Amatei” / „Consiliu superior al MApN”, despre a cărui existență nu s-a știut practic nimic decât atunci când, în luna iunie respectiv noiembrie 1990, au fost anunțate două măsuri împotriva CADA și ADM.

Cu privire la cele două măsuri, s-a susținut că la data de 11 iunie 1990 pretinsul Consiliu ar fi „hotărât” interzicerea CADA și ADM („hotărâre” a cărei anunțare avea să fie însă amânată, în mod ciudat, pentru data de 14 iunie 1990, după evenimentele din 13 iunie

de la București²¹) și că la data de 13 noiembrie 1990 același „Consiliu” ar fi „hotărât trecerea în rezervă a unor ofițeri CADA și ADM – a se vedea, la datele corespunzătoare, „Cronologia” de mai jos.

Printr-un Comunicat de presă (publicat în ziarul „Adevărul” din 15 iunie 1990, respectiv în săptămânalul „Armata poporului” din 20 iunie 1990 – „Din partea CMS al MApN”), „Consiliul” a anunțat că ar fi „hotărât încetarea activității CADA” și ar fi „interzis de asemenea funcționarea oricăror grupuri și comitete constituite în afara cadrului legal al armatei”, precum și „anularea Ordinului ministrului Apărării Naționale nr M 16 din 4 martie 1990” (prin care era recunoscută existența și funcționarea CADA). „Decizia” anunțată de către Consiliu la data de 14 iunie 1990 a fost vădit nelegală. Acest organism, care se autointitula când „Consilul militar superior al Armatei”, când „Consiliul militar superior al MApN”²² – nu putea să adopte valid hotărâri pentru care competența legală aparținea exclusiv organelor de conducere ale Ministerului Apărării, astfel cum acestea erau stabilite prin actul normativ de organizare și funcționare a MApN (Decretul Consiliului de stat nr 444/1972). În consecință, „CMS al MApN / al Armatei” nu putea să decidă valid din punct de vedere legal cu privire la activitatea unor ofițeri aparținând MApN, după cum, în mod evident, nu putea să abroge un Ordin adoptat de către ministrul Apărării în exercitarea atribuțiilor sale constituționale și legale. Vădit nelegală – consecință inclusiv a nelegalității organizării și funcționării proprii – a fost de asemenea și „hotărârea” autonomitului Consiliu din 13 noiembrie 1990 cu privire la trecerea în rezervă a unor ofițeri. Această competență aparținea exclusiv ministrului Apărării și Consiliilor de onoare, conform Statutului corpului ofițerilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr 1177/1965, și Regulamentului disciplinei militare, aprobat prin Ordinul general al MApN nr 10 din 26.05.1973.

Așa numitul Consiliu și-a „motivată” așa zisa „hotărâre” de interzicere a CADA și ADM cu „cerința Guvernului României” (din 14 iunie 1990). Or respectiva „cerință” viza numai încetarea activității CADA („motivînd” în principal cu Comunicatul Comitetului din 5 iunie

²¹ Faptul că „hotărârea” din 11 iunie nu a fost făcută publică la acea dată și, conform unei precizări din partea MApN, apărută pe prima pagină a săptămânalului „Armata poporului” din 13 iunie, a fost amânată pentru mai târziu (pentru data de 14 iunie, după discursul președintelui Iliescu și Comunicatul Guvernului) face justificată presupunerea că la nivelul MApN erau cunoscute pregătirile pentru reprimarea în 13 iunie a Pieții Universității și că responsabilii politici și militari au convenit ca interzicerea CADA și ADM să fie simultană cu reprimarea Pieții – inclusiv pentru a o putea justifica mai ușor această decizie, ca o măsură luată într-un moment dramatic și cu pretextul că ofițerii CADA și ADM, („promotorii teoriei pasivității armatei”, cum au fost acuzați) ar avea și ei o vină pentru evenimentele grave din acele zile (astăzi se știe, destule dintre ele parte a unui scenariu pus la cale de puterea de atunci). Faptul că, atunci când, la 14 iunie, a făcut publică „hotărârea” sa din 11 iunie, „CMS la MApN / al Armatei” a invocat hotărârea Guvernului din 14 iunie, arată și el că discursul președintelui, Comunicatul Guvernului și hotărârea „CMS al Armatei / MApN” au făcut parte dintr-o strategie gândită din timp, și pusă ca atare în practică (chiar dacă și cu inadvertențe trădînd câte ceva din ceea nu s-ar fi dorit). Imediat după evenimentele din 13-15 iunie a fost desființată și Comisia guvernamentală constituită pentru clarificarea implicării armatei în evenimentele din decembrie 1989 de la Timișoara.

²² Titulatura acestui organism era echivocă inclusiv în documentele și comunicatele oficiale ale MApN – când „CMS al MApN”, ca, de exemplu în răspunsul ministrului la interpelarea deputatului FSN Dorin Staicu („Armata poporului” nr 49 (52) din decembrie 1990), când „CMS al Armatei”, dar și „CMS al MApN” (sic!) – în chiar Comunicatul așa zisului Consiliu publicat în „Armata poporului” din 20 iunie 1990.

1990), și nu și a ADM („oricăror grupuri și comitete”, în exprimarea așa zisului Consiliu), ceea ce face actul său încă și mai netemeinic și abuziv.

În sfârșit, legalitatea „hotărârii” pretinsului Consiliu era pe măsura legalității „actului” pe care alesese să se „întemeieze” – o „cerință”, mai exact un Comunicat al Guvernului. Or comunicatele nu făceau parte din categoria actelor pe care Guvernul le putea emite în acea perioadă („Hotărâri ale Guvernului”) în exercitarea prerogativelor sale legale de „conducere generală a activității administrative” (inclusiv a armatei) – art 2 coroborat cu art 5 din Decretul-Lege nr 10 din 31 decembrie 1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Guvernului Român. Dacă conducerea Ministerului Apărării – aceasta, și nu pretinsul Consiliu, un organism fără niciun statut legal – și-ar fi pus totuși problema să ducă la îndeplinire o „Cerință” dintr-un Comunicat al Guvernului, atunci singura modalitate legală de a face acest lucru era inițierea, promovarea și adoptarea unei legi prin care să se restrângă exercițiul unor drepturi și libertăți precum cele care au fost violate brutal prin „interzicerea CADA și ADM”.

În consecință, în considerarea tuturor celor mai de sus, rezultă în mod evident că măsurile dictate împotriva CADA, ADM și unor ofițeri aparținând acestora nu au fost altceva decât un lung șir de abuzuri și ilegalități în raport nu numai cu legislația internă dar și cu tratatele privind drepturile și libertățile fundamentale la care România era parte. În raport cu normele altor tratate ratificate de România, în principal cu cele ale Convenției ONU asupra imprescriptibilității crimelor de război și a crimelor împotriva umanității (ratificată de România în 1969), persecuțiile respective au putut și pot reprezenta, în contextul altor numeroase asemenea abuzuri comise în acei ani, „crime împotriva umanității” (ca „persecuții din motive politice”), „imprescriptibile”, în înțelesul Convenției ONU – și au putut și vor putea fi oricând cercetate și judecate ca asemenea infracțiuni. De altfel, probabil că, conștienți de asemenea riscuri, responsabili militari și politici din 1990 au și ales să-și ascundă gravele abuzuri în spatele unei „instituții” fantomatice, fără niciun statut legal, cum a fost pretinsul Consiliu militar superior al Armatei (sau al MAPN).

Se mai impune constatat și faptul că, în toți anii de după aceste grave abuzuri, nu a existat nici măcar un singur om politic sau partid politic care să inițieze măcar o singură măsură pentru clarificarea acelor abuzuri și pentru repararea, în măsura în care ar mai fi fost posibil, a consecințelor pe care acestea le-au generat. Nimic nu au întreprins în acest sens, deși ar fi avut mijloacele necesare să o facă, nici organizații precum GDS și Alianța Civică, organizații care în acele luni au exprimat, declarativ, simpatie și susținere pentru ideile pe care CADA și ADM le-au promovat în beneficul modernizării și democratizării armatei.

CADA și ADM: succes cert dar limitat

Simpatia și susținerea largă de care s-au bucurat ideile CADA și ADM, în interiorul armatei dar și la nivelul opiniei publice, al mediilor intelectuale și autentic democratice, au avut în vedere deopotrivă legitimitatea lor și faptul că acestea au fost promovate deschis și fără să contravină regulilor specifice unei societăți democratice, dar nici reglementărilor militare în vigoare la acea dată. Dealtfel, însuși fostul ministru Stănculescu a avut cuvinte de apreciere față de aceste idei și față de ofițerii care au militat pentru ele. De exemplu, într-un interviu pentru ziarul „Liberation” (preluat de revista „Expres” nr 45 din 4-11 decembrie 1990) și într-altul acordat ziarului „Timișoara” (6 martie 1991) el a apreciat CADA drept o „mișcare pozitivă” pe care „poate că a greșit

dizolvînd-o la cererea Guvernului”, respectiv „un șuvoi de idei al tinerilor ofițeri în folosul și sprijinul întregii armate”. (Vorbînd despre „dizolvarea” CADA, este evident că fostul ministru a avut în vedere „hotărârile” nelegale ale autointitulatului CMS al Armatei / al MAPN din 11 iunie 1990, respectiv din 13 noiembrie 1990 – în urma căreia, la 17 noiembrie 1990 au fost trecuți în rezervă lt col Silviu Popescu și cpt Valerian Stan²³, iar la 6 decembrie 1990 mr Nicolae Durac) O apreciere asemănătoare, tardivă dar probabil sinceră, a exprimat fostul ministru și atunci când, la data de 19 martie 1997, i s-a adresat în scris cpt rez Valerian Stan cu cuvintele: „În amintirea unei colaborări fructuoase în formarea unei noi armate”.

Chiar dacă fatalmente limitat, succesul ideilor CADA și ADM a fost unul real, constînd inclusiv în concretizarea unora dintre propunerile făcute: anumite măsuri pentru clarificarea implicării armatei în evenimentele din decembrie 1989; trecerea în rezervă a majorității generalilor reactivați în decembrie 1989; împiedicare accesului la funcții de decizie importantă (cel puțin în parte, și cel puțin pentru o perioadă) a generalilor care au deținut poziții înalte în ierarhia militară comunistă, a ofițerilor de contrainformații și activiștilor comuniști; desființarea unor structuri înființate după decembrie 1989 mai mult pentru a oferi sinecure foștilor activiști de partid; acceptarea dreptului cadrelor militare la demisie; evitarea (cel puțin parțială, și cel puțin pentru o perioadă) a politizării excesive a armatei, în beneficiul intereselor forțelor politice „post-comuniste”; soluționarea unor cazuri în care cadrelor militare li s-au făcut acte de nedreptate, în principal înainte de decembrie 1989; o anumită creștere a ponderii criteriului competenței în cariera profesională a cadrelor militare; o anumită diminuare a rigidității și intoleranței din relațiile de subordonare ierarhică militară etc. Voința cadrelor militare de a fi reformată, modernizată și profesionalizată propria instituție și de a fi clarificată implicarea ei în evenimentele din decembrie 1989 a fost privită cu simpatie și respect la nivelul societății românești. Ceea ce au făcut timp de aproape un an ofițerii din CADA și ADM a influențat într-o anumită măsură, pozitiv, evoluțiile sistemului militar în sensul ideilor pe care ei le-au susținut. Opoziția, practic inevitabilă în contextul de atunci, a responsabililor politici și militari față de aceste idei a constituit principala cauză a limitelor succesului lor. Dar repercusiuni au avut și unele erori făcute de ofițerii înșiși promotori ai acestor idei²⁴ – unele dintre ele inevitabile și ele, poate, în același context. Cu toate acestea, considerăm că ar fi justificat să se conchidă că existența CADA și ADM a fost benefică evoluțiilor din armată din prima parte a anilor '90.

²³ Detalii privind trecerea în rezervă, nelegală și abuzivă, a cpt Valerian Stan (și a mr Nicolae Durac) precum și demersurile făcute de acesta pentru anularea măsurii luate împotriva sa pot fi găsite în materialul „Demersuri pentru anularea trecerii nelegale și abuzive în rezervă”, aflat în secțiunea de Documente (Alte documente) a site-ului lui Valerian Stan; pe același site, în secțiunea Publicistică (anul 2009), poate fi văzut și articolul „Complici împotriva adevărului”, referitor la pretinsa inexistență / dispariție din arhive a unui document în legătură cu măsura trecerii în rezervă a ofițerului – Raportul CR 205 din 5 noiembrie 1990.

²⁴ Asemenea erori ar putea fi considerate: atitudinile nejustificate favorabile fostului general Stănculescu ale unor membri ai CADA (care au creat disensiuni, uneori părăind chiar intenționate, între ofițerii aparținînd CADA și ADM); unele atitudini „echivoce”, ascunzînd intențiile reale, precum „stratagema” folosită de CADA (membri importanți ai săi) pentru înlocuirea ministrului Militarului cu generalul Stănculescu; o solidaritatea deficitară uneori între ofițerii CADA și ADM; alte gesturi care au afectat într-un fel credibilitatea unora dintre ofițeri – precum anunțul din august 1998 că majoritatea membrilor și simpatizanților CADA s-ar fi înscris în Partidul Dreapta Românească ori acte care au putut fi condamnate / investigate în justiție sub motivul că au constituit o implicare în mineriada din toamna anului 1991 sau fraude finaciar-bancare (detalii pot fi găsite în cuprinsul acestei „Cronologii”).

VI. O cronologie privind CADA și ADM²⁵

- 28 decembrie 1989 – 7 ianuarie 1990: un grup de opt ofițeri din comandamentul Diviziei 57 Tancuri din București inițiază constituirea „Cluburilor militare” (preconizate ca organisme „profesionale, neguvernamentale, independente, nealiniat și în afara structurii organizatorice a MAPN, întemeiate pe principiile democrației depline”, care să contribuie la profesionalizarea și modernizarea armatei, la ameliorarea performanțelor structurilor de conducere militare; conducerea MAPN, ministrul Nicolae Militaru, interzice cu brutalitate această inițiativă

- sfârșitul lui ianuarie, începutul lui februarie 1990: reprezentanți ai ofițerilor din aviația militară se întâlnesc la nivel național și solicită clarificarea implicării armatei în reprimarea manifestațiilor din decembrie 1989 și fac propuneri de schimbare a comenzii aviației militare

- 8 februarie 1990: militari din garnizoana Topraisar și studenți de la Academia militară tehnică încep să protesteze față de ignorarea nemulțumirilor lor privind abuzurile și presiunile la care sunt supuși din partea șefilor (semnalări în presă: „Concret”, februarie 1990 – „Sîntem cu voi”; „Expres”, 13 februarie – „Armata împotriva Armatei”, „Baricada, 14 februarie etc)

- 8 februarie 1990: din inițiativa unor ofițeri din unitățile din Timișoara, care doreau clarificarea implicării unităților și subunităților lor, dar și a armatei în general, în represiunea militară din decembrie 1989, la Casa armatei din Timișoara, conducerea Diviziei 18 mecanizată și a garnizoanei convoacă reprezentanții tuturor unităților militare din Timișoara; ofițerii din unități nu sunt de acord cu abordarea propusă de șefii diviziei și garnizoanei (urmărind să ocolească fondul problematicei propusă de ofițeri) și decid să acționeze coordonat pentru ca dezideratele lor să fie aduse la cunoștința responsabililor politici și militari de la nivel național

- 10 februarie 1990: la o nouă întâlnire, reprezentanții unităților decid înființarea Comitetului de acțiune pentru democratizarea armatei (CADA); în cursul aceleiași zile la postul de televiziune publică locală mr Nicolae Durac citește un Apel al grupului de ofițeri care au inițiat CADA

- 11 februarie 1990: reprezentanții unităților din trupele terestre din Timișoara se solidarizează cu ofițerii aviatori din garnizoană, împotriva cărora generali veniți de la București preconizau să ia măsuri disciplinare; în aceeași zi, un grup de ofițeri din toate armele, reprezentând CADA, pleacă la București

- 12 februarie 1990: grupul de la Timișoara, împreună cu reprezentanții mai multor unități militare din aviație, redactează “Apelul către președintele Consiliului provizoriu de uniune

²⁵ Cronologia este realizată pe baza datelor și informațiilor deținute de cpt rez Valerian Stan ca fost membru al ADM (și, ulterior, și al CADA), precum și pe baza datelor și informațiilor cuprinse în lucrări documentare precum „Neliniștea generalilor” (mr Nicolae Durac) și „Grupaj: Evoluția dosarului CADA” (Ioan Roșca, la <http://www.piatauniversitatii.com/forum/viewtopic.php?t=1094>)

națională (CPUN)”; Apelul a fost publicat la 14 februarie 1990 în „România liberă” și revista "22", respectiv în ziarul „Dreptatea”, la 16 februarie

- 12 februarie 1990: întâlnirea CADA cu viceprim-ministrul Gelu Voican-Voiculescu; prin rezultate, întâlnirea este practic nerelevantă în raport cu propunerile și dezideratele cuprinse în Apelul din 12 februarie 1990; în cadrul întâlnirii, viceprim-ministrul sugerează „reabilitarea” generalului Stănculescu și, totodată, incriminarea și contestarea încă și mai categorică a ministrului Nicolae Militaru, sugestie care are ecou printre ofițerii prezenți; sub diverse pretexte, ofițerilor le este refuzată o întâlnire cu președintele CPUN Ion Iliescu

- 12 februarie 1990: Miting la Timișoara pentru susținerea CADA („România liberă”, 13 februarie 1990)

- 13 februarie 1990: din dispoziția conducerii MApN, la Institutul de marină militară de la Constanța este organizată o adunare a ofițerilor cu scopul blamării acțiunilor CADA; ofițerii Institutului votează covârșitor împotriva (cu toate acestea, conducerea Institutului transmite la București o telegramă de susținere a conducerii Ministerului – în „România liberă” din 14 februarie 1990: Comunicat al MApN de condamnare a CADA și articolul "Blamarea ofițerilor nu s-a validat")

- 14 februarie 1990: întâlnirea CADA cu prim-ministrul Petre Roman; cerințele CADA sunt acceptate în principiu, drept care ofițerii vor decide să părăsească Palatul Victoria (fapt ce va produce dezamăgire populației, care nu crede în sinceritatea declarațiilor primului ministru – revista „Expres” nr 34/septembrie 1990, „CADA - democrația rasă în cap”); CADA a fost recunoscut inclusiv formal de reprezentanții Guvernului României prin Procesul verbal nr 284/PR din 15.02.1990 al întâlnirii cu prim-ministrul Petre Roman

- 16 februarie 1990: revista „22” redă dialogul reprezentanților CADA cu GDS („Ce a adus Revoluția armatei române”)

- 16 februarie 1990: demonstrație la Brașov de solidaritate cu CADA („România liberă” din 17 februarie 1990)

- 17 februarie 1990: generalul Stănculescu este numit ministru al Apărării (îl înlocuiește pe generalul Militaru)

- 27 februarie 1990: ziarul „Adevărul” informează că ofițerii din CADA apreciază drept promițătoare discuțiile cu noul ministru Stănculescu

- 27 februarie 1990: ziarul „România liberă” – „Revenire la normal”; MApN aduce la cunoștință măsurile luate: trecerea în rezervă a generalilor reactivați; comisii de analiză a activității militarilor; se convoacă reuniunea reprezentanților aleși democratic din unitățile militare pentru data de 12 martie 1990, la care va participa și președintele CPUN Ion Iliescu

- 9 martie 1990; ziarul „România liberă” semnaleză că există probleme cu respectarea criteriilor de alegere a ofițerilor care urmează să participe la întâlnirea din 12 martie 1990

- 12 martie 1990: întâlnire a conducerii Ministerului Apărării cu comandanții de mari unități și de unități, cu membrii grupului de inițiativă CADA și cu reprezentanții aleși din

unități și instituții militare de învățământ din întreaga armată; o întâlnire mai mult formală, care ocolește clarificările ce se impuneau inclusiv ca urmare a propunerilor CADA; discursul ministrului Stănculescu evită clarificările; la finalul întâlnirii sosește Ion Iliescu, care este aplaudat entuziast (anterior generalul Gușe fusese ovaționat); impresia generală este că ideile CADA sunt încet dar sigur deturnate („România liberă” din 13 martie titrează în consecință: „Deocamdată, mișcare în cerc”)

- 14 martie 1990, Comisia guvernamentală constituită la nivelul județului Timiș, la 22 februarie 1990, prin Hotărârea nr 566 a primului ministru, pentru clarificarea implicării armatei în evenimentele din decembrie 1989 de la Timișoara, condusă de colonelul Viorel Oancea, „propune cercetarea penală de către Procuratura militară Timișoara, a următorilor: general-maior Gușe Ștefan, general-locotenent Chițac Mihai, general-locotenent Stănculescu Victor, maior Ilie Nicolae, maior Sucală Ioan”; Comisia guvernamentală a fost desființată imediat după mineriada din iunie 1990; atunci când s-a constituit Comisia pentru Timișoara, nu a fost acceptată propunerea CADA de a se constitui comisi similare și pentru evenimentele din București, Sibiu și Brașov; un asemenea organism ar fi fost necesar și pentru investigarea evenimentelor de la Cluj-Napoca

- 20 – 25 martie 1990: se constituie Acțiunea „Pentru dreptate militară”, inițiată de cpt Valerian Stan și un grup de ofițeri, maiștri militari și subofițeri din două unități militare din București (02658 și 01305); este transmis presei și Secției de presă / purtătorului de cuvânt al MAPN Apelul grupului de inițiativă „Pentru dreptate militară”

- 3 aprilie 1990: Apelul grupului de inițiativă „Pentru dreptate militară” este publicat în ziarul „Dreptatea”

- 11 aprilie 1990: săptămânalul MAPN „Armata poporului” redă trunchiat și falsificator un dialog pe care redactorul mr Vasile Popa l-a avut cu cpt Valerian Stan

- 19 aprilie 1990: Apelul grupului de inițiativă „Pentru dreptate militară” este publicat de ziarul „România liberă”

- 25 aprilie 1990: săptămânalul „Armata poporului” publică Apelul Acțiunii „Pentru dreptate militară”

- 18 mai 1990: revista „Expres” publică un punct de vedere critic al Acțiunii „Pentru dreptate militară” față de avansarea în grad a unor ofițeri superiori care au participat la reprimarea militară a manifestațiilor din decembrie 1989 (Tiberiu Costache, Gheorghe Carp, Mircea Mureșan, Ionel Marin)

- sfârșitul lunii mai – începutul lunii iunie 1990: reprezentanți ai ADM au mai multe întâlniri cu reprezentanți ai CADA pentru a armoniza într-o măsură mai mare punctele de vedere referitoare la reforma și modernizarea armatei; se convine, între altele, că este necesar să se propună ca implicarea în reprimarea manifestațiilor anticomuniste din decembrie 1989 să fie clarificată inclusiv cu privire la noul ministru al Apărării, generalul Stănculescu (în principal din necesitatea ca vulnerabilitatea sub acest aspect a generalului să nu greveze procesul de modernizare a armatei și clarificarea acțiunilor ei din decembrie 1989); s-a convenit de asemenea asupra ideii că „decomunizarea” armatei ar trebui să constituie o premisă pentru înnoirea și profesionalizarea acesteia

- 4 mai 1990: conferință de presă comună a Ministerului Apărării Naționale și CADA (evenimentul este relatat în „Armata poporului” din 9 mai 1990)

- 16 mai 1990: „Armata poporului” informează despre întâlnirile pe care ministrul Stănculescu, împreună cu ofițeri membri ai CADA le-au avut cu Ion Rațiu, Radu Câmpeanu și Ion Iliescu, candidați la președinție, în alegerile de la 20 mai 1990

- 5 iunie 1990: ziarul „România liberă” publică un „Comunicat CADA” (semnat de ofițerii Cornel Șurcu, Ioan Bărbuță, Petru Lițiu, Silviu Popescu, Ioan Inel, Octavian Chiriac, Nicolae Cârligeanu, Ion Didoiu și Laurențiu Ungur); în esență, Comunicatul: notează că la solicitarea CADA a fost constituită Comisia guvernamentală pentru investigarea participării armatei la acțiuni militare, în decembrie 1989, la nivelul județului Timiș (nu au fost acceptate comisii similare la nivelul municipiilor București, Sibiu și Brașov); informează că cerința inclusă în Apelul din 12 februarie 1990 de numire a unui ministru civil al Apărării „a fost impusă la momentul respectiv de necesitatea înlocuirii fostului ministru al Apărării, generalul de armată Nicolae Militaru” (CADA asumă explicit, astfel, o stratagemă pentru aducerea generalului Stănculescu în locul generalului Militaru la conducerea armatei); caracterizează pe noul ministru al Apărării, generalul Stănculescu, drept „persoana cea mai autorizată din punct de vedere moral și profesional să comande Armata României” (CADA făcea o asemenea apreciere deși era cunoscută participarea generalului Stănculescu la represiunea militară de la Timișoara, dar și în contextul în care peste circa două săptămâni, în urma alegerilor din 20 mai 1990, urma să fie desemnat un nou Guvern, și deci și un nou ministru al Apărării); aduce o critică severă ministrului de Interne generalul Mihai Chițac întrucât, dată fiind participarea la represiunea militară de la Timișoara, menținerea acestuia în funcție ar fi reprezentat „o gravă ofensă adusă memoriei eroilor Revoluției” (aprecierile diametral opuse făcute la adresa generalilor Stănculescu și Chițac scot în evidență lipsa de obiectivitate și atitudinea partizană a ofițerilor Comitetului); aduce mai multe critici și formulează mai multe solicitări cu privire la activitatea și rolul Ministerului de Interne (acest fapt va fi speculat ulterior ca „motivare” a așa zisei hotărâri de „desființare” a CADA); reafirmă principiul potrivit căruia „armata nu are inamici în interiorul țării” și, în consecință, nu trebuie să mai primească misiuni asemănătoare celor din decembrie 1989 (aceste aprecieri vor fi criticate dur, dar și complet nejustificat, de președintele Iliescu, pe timpul „mineriei” din iunie 1990, când a acuzat „pasivitatea armatei” în contextul acelor evenimente – ocazie cu care a solicitat ca organisme precum CADA și ADM să fie interzise)

- 6 iunie 1990: ziarele „România liberă” și „Adevărul” publică un Comunicat prin care Ministerul Apărării Naționale reacționează dur și amenință cu măsuri care vor merge până la retragerea calității de militar; Consiliului superior de conducere al Ministerului de interne protestează și el pentru imixtiunea în treburile Ministerului pe care și-a permis-o CADA; este publicat de asemenea un Protest al Ministerului de Interne față de publicarea de către „România liberă” a „Comunicatului destabilizator al CADA” (se reproșează inclusiv că sunt aduse acuzații numai generalului Chițac și nu și generalilor Stănculescu și Ștefan Gușe, care au fost și ei la Timișoara)

- 7 iunie 1990: „România liberă”

- publică un Comunicat din partea CADA, ca reacție la Comunicatul MApN din ziua precedentă (Comunicatul este practic un pas înapoi față de cel care a generat reacțiile critice, precizându-se, între altele, că acest din urmă demers nu vrea să

provoace noi tensiuni); se menționează că la Apelul CADA din 12 februarie 1990 au aderat majoritatea unităților militare

- Societatea „Timișoara” cheamă organizațiile Alianței naționale pentru Proclamația de la Timișoara (ANPT) să sprijine CADA și anunță organizarea, pe 8 iunie 1990, a unui miting de susținere a CADA

- 8 iunie 1990: Acțiunea „Pentru dreptate militară” face public Apelul către noua conducere a țării; se solicită în principal ca, după alegerile din 20 mai 1990, la conducerea armatei (îndeosebi ca ministru al Apărării) să fie desemnate persoane fără vulnerabilități decurgând din trecutul lor comunist sau din „participarea la acțiuni militare represive în decembrie 1989” (Comunicatul a fost preluat de ziarul „Dreptatea” din 8 iunie 1990); în urma acestui Apel, un general din cadrul MApN (al cărui nume nu a fost reținut) a încercat să-l convingă pe cpt Valerian Stan ca ADM să renunțe la „criteriul” vulnerabilității dată de participarea la represiunea militară din decembrie 1989; „argumentul” era că respectivul criteriu ar fi reprezentat o „generalizare injustă la adresa întregii armate” (în realitate, însă, pledoaria generalului viza să descurajeze opoziția la foarte probabila reconfirmare în funcția de ministru a generalului Stănculescu, „personalitatea cea mai autorizată pentru această poziție” – cum l-a caracterizat generalul de la Minister)

- 9 iunie 1990: ziarul „Timișoara” relatează despre mitingul de susținere a CADA din Timișoara (Piața Unirii) din 8 iunie 1990; ziarul „Dreptatea” publică un Comunicat al Asociației „21 Decembrie 1989”, Ligii studenților și Grupului independent pentru democrație prin care este susținut Comunicatul CADA din 5 iunie 1990 și este criticată reacția Ministerului Apărării și a celui de Interne la acesta; ziarul „Libertatea” publică un protest al col Ion Marin față de Comunicatul CADA din 5 iunie 1990 (se susține, contrar adevărului, că ofițerii CADA ar cerut ca militarii să nu participe la alegeri)

- 11 iunie 1990: așa zisul Consiliu militar superior al Armatei / al MApN (organism nelegal în raport cu legislația în vigoare la acea dată privind organizarea și funcționarea MApN – Decretul nr 444/1972 -, astfel cum s-a arătat mai sus, în secțiunea V) are o „întrunire” în care este incriminată activitatea CADA (în principal ca urmare a Comunicatului CADA din 5 iunie 1990) și apreciază că respectivul Comitet este „nereprezentativ” la nivelul armatei; „hotărârea CMS” nu este făcută publică în aceeași zi, ci numai în data de 14 iunie 1990 (cu privire la această amânare, a se vedea nota de subsol 21)

- 12 iunie 1990: în ziarul „România liberă”, ofițerii Viorel Tocan și Gheorghe Jorj din Brașov exprimă solidaritatea cadrelor militare din această garnizoană cu dezideratele CADA, inclusiv pentru a fi cunoscut adevărul despre participarea armatei la revoluție

- 14 iunie 1990: în discursul din balconul Palatului Victoria, prin care a acuzat evenimentele din 13 iunie din București („rebeliunea legionară cu care s-a confruntat în aceste zile poporul român”) și a îndemnat minerii să „restabilească ordinea”, președintele ales Ion Iliescu a adus acuzații CADA și ADM și a cerut interzicerea lor, cu pretextul că așa zisa „teorie a armatei pasive” pe care ar fi susținut-o CADA și ADM ar fi îngreunat folosirea armatei în 13 iunie 1990 (netemeinicia acestor acuzații rezulta inclusiv din declarațiile comandantului Armatei 1 de la acea dată, generalul Dumitru Polivanov, care făcuse public faptul că nu a existat nicio o împrejurare care să îngreueze acțiunea forțelor militare în evenimentele respective, acestea acționând atunci când și cum a solicitat șeful Marelui stat major, generalul Vasile Ionel (ministru

Stănculescu era plecat din țară) – a se vedea, de exemplu, revista „Flacăra” nr 28 din 10-16 iulie 1991, Paul Vinicius, „Ziua cea mai lungă”; că armata a participat la misiunile care i-au fost stabilite cu ocazia acelor evenimente rezultă și din relatările cuprinse în ziarul „Armata poporului”, ulterioare evenimentelor din 13-15 iunie 1990 (de exemplu, în ediția din 20 iunie 1990 – „Pentru restabilirea ordinii și liniștii”); acuzațiile aduse CADA și ADM de către președintele Iliescu au contat și ele în „hotărârea” pe care așa zisul Consiliu militar superior al MAPN / al Armatei a anunțat-o prin presă, la 14 iunie 1990, cu privire la „interzicerea” CADA și ADM – pentru ca ulterior, în anii în care Parchetul a anchetat evenimentele din iunie 1990, generalul Vasile Ionel, fostul șef al Marelui stat major (dar și generalul cel mai influent în cadrul așa zisului Consiliu militar superior al Armatei / al MAPN), să declare procurorilor militari că i-ar fi cerut în acele zile președintelui Ion Iliescu "să nu implice Armata în această acțiune de restabilire a ordinii în Piața Universității deoarece legea interzice acest lucru" și că a fost ignorat de președinte (a se vedea “România Liberă, 9 august 2007: „Iliescu a condus personal asaltul din 13 iunie 1990”)

- 14 iunie 1990: Guvernul dă publicității un Comunicat, semnat de primul ministru Petre Roman prin care: se face un scurt istoric al CADA și dialogului de până atunci cu responsabili guvernamentali (exprimînd între altele și „convingerea că și în armată se cer promovate măsuri de democratizare”); sunt reținute unele măsuri administrative și normative adoptate ca urmare a solicitărilor CADA; le sunt reproșate ofițerilor Comitetului faptul că ar fi „încălcat norme ale legislației țării și prevederilor regulamentelor militare” (fără a se face nicio referire cât de cât concretă la actele normative pretins încălcate) și și-ar fi „arogată dreptul de a acționa în numele armatei” dînd publicității comunicate referitoare la probleme ale instituției militare „pentru care nu au nicio competență, și niciun mandat” (este menționat Comunicatul CADA din 5 iunie 1990); se cere MAPN să adopte „măsuri corespunzătoare pentru încetarea activității CADA” întrucît „astfel de activități pot genera confuzii, subminează idealurile democrației”, determinînd reacții din partea autorităților și a „cetățenilor ce adoptă o atitudine responsabilă față de armată”; unele observații cu privire la netemeinicia actului Guvernului și a solicitării de interzicere a CADA sunt făcute în cadrul secțiunii V de mai sus; Comunicatul a fost publicat inclusiv în ediția din 20 iunie 1990 a săptămânalului „Armata poporului”

- 14 iunie 1990: printr-un Comunicat de presă, așa numitul Consiliul militar superior al MAPN / al Armatei anunță interzicerea CADA și a „oricărui grupuri și comitete constituite în afara cadrului legal al armatei”; Comitetului îi sunt aduse mai multe acuzații, asemănătoare celor din Comunicatul Guvernului din 14 iunie (inclusiv privind Comunicatul din 5 iunie 1990), dar și acelea că „a făcut jocul unor forțe politice care urmăresc destabilizarea vieții sociale, așa cum s-a văzut în zilele de 13 și 14 iunie 1990”, „atragera personalului armatei în sprijinul Proclamației de la Timișoara” sau „trecerea în rezervă în acest an a sute de cadre superioare ale armatei”; observații cu privire la nelegalitatea și netemeinicia așa zisei hotărâri a așa zisului CMS, inclusiv cu privire la nelegalitatea organizării și funcționării pretinsului Consiliu sunt făcute în cadrul secțiunii V de mai sus; Comunicatul a fost publicat inclusiv în ediția din 20 iunie 1990 a săptămânalului „Armata poporului”; publicațiile pro-guvernamentale și favorabile mediilor cele mai conservatoare din armată, în frunte cu „Adevărul” (care în 15 iunie a publicat integral Comunicatul), au salutat entuziaste măsurile represive anunțate; „hotărârea” făcută publică la 14 iunie fusese luată de fapt la data de 11 iunie 1990 (cu privire la amânarea anunțării ei, a se vedea nota de subsol 21)

- 18 iunie 1990: Acțiunea „Pentru dreptate militară” face public textul „Precizări din partea ADM”; textul, care aducea câteva noi informații și precizări cu privire la ideile pe care ADM le propusese dezbaterii cadrelor militare, a fost refuzat, ca și alte materiale anterioare, de redacția „Armata poporului”; difuzat presei civile, a fost preluat de două sau trei publicații (între ele ziarul „Dreptatea” din 18 iunie 1990)
- 21 iunie 1990: cpt Valerian Stan este chemat la ordinul comandantului Armatei 1, generalul Dumitru Polivanov, care pe un ton sever și aproape ultimativ, a cerut să fie susținut ministrul Apărării, generalul Stănculescu
- 22 iunie 1990: cpt Valerian Stan este chemat, împreună cu generalul Polivanov la ministrul Apărării, generalul Stănculescu; i se reproșează, complet nejustificat (și fără nici măcar un exemplu concret, deși a solicitat acest lucru), că ar asuma atitudini în favoarea „unor partide politice” („istorice”, s-a sugerat); întrucât ar fi „existat date de la serviciile de informații” că era frecvent căutat la telefon de „mulți ofițeri, ziariști și politicieni”, ministrul l-a avertizat pe ofițer că „îi va fi schimbat numărul de telefon de acasă”
- 26 iunie 1990: în jurul orei 16.00, cpt Valerian Stan este anunțat telefonic, de la Romtelecom (companie de stat, la acea dată), că i-a fost schimbat numărul de telefon pe care îl avusese până atunci, în București – 77.38.07; deși cere, ofițerul nu primește nicio explicație privind această decizie, luată fără o cerere ori vreun acord din partea sa
- 26 iunie 1990: ziarul „Adevărul” (și, ulterior, și „Armata poporului”) publică un Comunicat comun al ministerelor Apărării (ministrul Stănculescu) și de Interne (noul ministru Doru Viorel Ursu) prin care se protestează împotriva pretinselor încercări de învrăjbiere a celor două instituții (era vizat Comunicatul CADA din 5 iunie 1990)
- 11 iulie 1990: ziarul „Adevărul” (Dragomir Horomnea) denunță pretinsele acțiuni destabilizatoare ale CADA și aduce în discuție participarea generalului Stănculescu la reprimarea de la Timișoara
- 25 iulie 1990: Scrisoare CADA către Parlament și Guvern (sunt explicate, în principal, motivele din care CADA considera nejustificate acuzele și măsurile anunțate împotriva sa de către Consiliul militar superior, la 14 iunie 1990)
- 1 august 1990: „România liberă” publică un dialog cu ofițeri din CADA (Petru Lițiu, Octavian Chiriac, Silviu Popescu, Nicolae Cârligeanu și Ioan Inel); ofițerii remarcă schimbarea totală, în rău, a atitudinii ministrului Stănculescu după alegerile din 20 mai 1990; CADA nu se consideră desființat prin anunțul Consiliului militar superior întrucât Comitetul nu este alcătuit de sus în jos
- 7 august 1990: ziarul „Adevărul” (Dumitru Tinu) denunță dur faptul că încă n-a fost desființat CADA, conform cu anunțul „Consiliului militar superior al Armatei” din 14 iunie 1990, precum și practic toate ideile pentru care Comitetul milita, care, între altele, ar fi „făcut jocul unor forțe politice care urmăresc destabilizarea vieții sociale, așa cum s-a văzut în zilele de 13 și 14 iunie 1990”
- 22 august 1990: Acțiunea „Pentru dreptate militară”, printr-un Comunicat (transmis în prealabil conducerii MAPN și apoi presei – publicat în ziarul „România liberă”), apreciază drept nejustificată și dăunătoare procesului reformativ din armată atitudinea din ultimele

luni ale conducerii armatei față de CADA și dezideratele sale; este afirmată disponibilitatea ADM pentru o conlucrare mai strânsă cu CADA, inclusiv pentru fuziunea lor

- 18 august 1990: întâlnire a ministrului Apărării, generalul Stănculescu, cu unii membri ai CADA și ADM; ministrul se interesează de opinia ofițerilor despre evoluțiile din armată (nu a exprimat vreo opoziție cu privire la continuarea acțiunilor ofițerilor CADA și ADM)

- 22 august 1990: presa este informată în legătură cu faptul că în unitățile militare ale MAPN se declanșase o amplă campanie împotriva studențimii și partidelor istorice, care erau prezentate drept „medii ale renașterii mișcării legionare” (sub titlul „E oare adevărat?”, ziarul „Dreptatea” publică informații și un comentariu în legătură cu această situație)

- 27 august 1990: ca urmare a Comunicatului din 22 august 1990, cpt Valerian Stan este „anchetat” de generalul Lucian Culda, fost propagandist comunist înainte de 1989, iar după, șef al Direcției pentru educație patriotică și cultură a armatei – Direcția a fost înființată prin Decretul nr 13 din 3 ianuarie 1990 a președintelui CFSN Ion Iliescu, prin desființarea Consiliului politic superior al armatei condus de fostul general Ilie Ceaușescu (și prin preluarea majorității activiștilor PCR din respectivul Consiliu) și care la rândul ei avea să fie desființată la solicitarea CADA și ADM; întrucât nu avea să reproșeze în concret nicio încălcare a legilor și regulamentelor militare în vigoare la acea dată, generalul Culda (asistat de colonelul Vasilescu de la Direcția de cadre și învățământ) pretexta „ancheta” sa cu grija – complet nejustificată și ea – de a preveni asumarea de către ofițerii ADM a unor atitudini sau poziții ale „partidelor politice, istorice mai ales”

- 29 august 1990: ziarul „Azi” publică un „Apel al Armatei din Transilvania către popor”, semnat de generalul Paul Cheler, comandantul acestei Armate, cerînd ca armata să fie unită pentru ca să nu se mai întâmples „trădări” precum Dictatul de la Viena (generalul reprezenta curentul naționalist-comunist din armată, ostil CADA și ADM); Apelul a fost publicat și în „Realitatea românească din 29 august 1990 și în „Viitorul” din 31 august 1990

- 7 și 14 septembrie 1990: revista „România mare” (gen rez Radu Theodoru) publică articolul în două părți „Armata” în care atacă dur mai multe dintre ideile pentru care militau CADA și ADM

- 8 septembrie 1990: în ziarul „Adevărul”, colonelul Aurelian Tatomir atacă și el dur CADA și ADM solicitînd între altele interzicerea prin lege a unor asemenea forme asociative (care nu încălcau, însă, nicio normă legală sau regulamentară); același ofițer a mai publicat articole denigratoare la adresa CADA și ADM și în „Armata poporului” (în ediția din 25 iulie 1990, de exemplu)

- 20 septembrie 1990: la sediul Grupului pentru dialog social are loc o întâlnire a unor membri ai CADA și ADM

- 22 septembrie 1990: ziarul „Dreptatea” relatează despre o întâlnire a Grupului pentru dialog social cu CADA, pentru a cunoaște mai bine preocupările ofițerilor reuniți în acest Comitet

- 22 septembrie 1990: la căminul de garnizoană din strada Haiducului are loc o întâlnire între ministrul Apărării, generalul Stănculescu și membri ai CADA și ADM; ministrul se interesează de opinia ofițerilor despre evoluțiile din armată și promite că va face o declarație publică de susținere în continuare a CADA și ADM (precum și că va decide în legătură cu atitudinea deschis ostilă a generalului Vasile Ionel, șeful Marelui stat major, față de procesul de înnoire a armatei); ministrul nu își va ține ulterior niciuna dintre cele două promisiuni

- 25 septembrie 1990: ziarul „România liberă” publică un Protest („Noi acte de intoleranță în armată”) prin care membri ai CADA și ADM iau atitudine față de trecerea abuzivă în rezervă a maiorilor Gheorghe Sânmărtineanu (din Timișoara) și Viorel Tocan (din Brașov), susținători ai ideilor pentru care militau CADA și ADM (ulterior se pare că mr Tocan a fost reactivat ca ofițer); măsura trecerii în rezervă a fost inițiată de șeful Marelui stat major, generalul Vasile Ionel și era „motivată” prin aceea că ofițerii ar fi fost prezenți la acțiunile unor organizații civice, apolitice (dintre cele „neagreate” de conducerea politică și militară de atunci, spre deosebire de organizații precum Uniunea „Vatra Românească”, naționaliste și susținătoare declarate ale partidelor de aceeași orientare, în care ofițerii erau încurajați chiar de către conducerea armatei să se înscrie și să activeze – nota noastră)

- 26 septembrie 1990: ca urmare a apariției Protestului din ziua precedentă, cpt Valerian Stan, inițiator al demersului, a fost anchetat, abuziv și împotriva atribuțiilor legale care îi reveneau, de către lt col Vladimir Lucinski, șef al Biroului de contraspionaj al Armatei 1 (întrucât prin acțiunea sa ofițerul era conștient că își depășise atribuțiile legale, dar și pentru că în demersul pe care cpt Valerian Stan îl inițiasse nu a constatat nimic nelegal sau nereglementar, lt col Lucinski nu a putut să facă vreo propunere de sancționare a ofițerului)

- 26 septembrie 1990: revista „Flacăra” publică un interviu („Și militarii au dreptul la democrație”) cu Guito Janzegers, din Belgia, vicepreședinte al EUROMIL, organizație care militează pentru drepturile de asociere ale militarilor; co-vicepreședintele EUROMIL speră că și în România va putea fi respectat dreptul la asociere al militarilor – începutul a fost promițător, generalul Stănculescu se declară pentru, sprijinind inițiativa CADA, dar după 13 iunie 1990 situația s-a schimbat

- 29 septembrie 1990: în „România liberă” este publicat textul „Nu tolerăm indisciplina militară”, semnat de „Personalul din Marele stat major”, ca reacție la Protestul CADA și ADM din 25 septembrie 1990; se susține că acești instigatori (din CADA și ADM) nu reprezintă pe nimeni, trebuie dați pe mâna procuraturii; democratizarea se face disciplinat; generalul Vasile Ionel este prezentat foarte favorabil în Comunicatul anonim al „personalului” din instituția pe care o comanda

- 17 octombrie 1990: în ziarul „România liberă” – „Dorim o armată modernă și unită”, spicuirii din conferința de presă a ministrului Apărării Stănculescu din 16 octombrie 1990: i s-a sugerat ca armata să ia puterea în țară, idee pe care o respinge; CADA nu mai există, membrii ei putând să se exprime în cadrul Asociației cadrelor militare; nu a deranjat ce au cerut ei ci forma lor de organizare – nota noastră: cu privire la netemeinicia imputațiilor referitoare la „forma de organizare”, se pot vedea mențiunile făcute mai sus în secțiunea V); în aceeași ediție, sunt publicate, sub semnătura ofițerilor Octavian Chiriac și Petru Lițiu, membri CADA, „Propuneri de prevederi pentru Constituția României privind Armata și apărarea națională”

- în ediția 42 (45) / octombrie 1990 a „Armatei poporului” sunt prezentate puncte de vedere și atitudini ale unor ofițeri CADA (mr Octavian Chiriac și Silviu Popescu)

- 19 octombrie 1990: ziarul „Tineretul liber” face relatări de la conferința de presă a ministrului Apărării Stănculescu din 16 octombrie 1990 – înființarea Asociațiilor cadrelor militare înscrise în EUROMIL (acțiune controlată în fapt integral de conducerea armatei)

- 31 octombrie 1990: revista „Flacăra nr 44, „E vinovat maiorul Chiticaru?” – descrie cazul Constantin Chiticaru, maior în Timișoara, unul din inițiatorii CADA; hărțuit și injuriat la unitate și în presă, el a cerut trecerea în rezervă, care i s-a aprobat imediat în temeiul art 47 lit d din Statutul corpului ofițerilor (trecere în rezervă la cerere din motive întemeiate); în mod asemănător ar fi fost trecuți în rezervă mr Octavian Chiriac, lt col Constantin Grecu, maistrul militar Traian Stancu (care a făcut parte din Comisia guvernamentală de investigare a participării armatei la revoluție, ocupându-se de cazul generalului Stănculescu); cu privire la trecerea în rezervă a lt col Constantin Grecu și mr Octavian Chiriac se impune văzută nota de subsol 26 de mai jos

- 5 noiembrie 1990: întrucât avea indicii că se preconiza să fie numit la comanda unei subunități care „la nevoie” să intervină la mitingul anunțat de Alianța Civică pentru 15 noiembrie 1990, cpt Valerian Stan a adresat comandantului unității din care făcea parte un raport scris (cu numărul CR 205) prin care solicita să nu îi fie încredințată această misiune (contrară de altfel misiunilor pe care prin lege armata le avea la acea dată); există indicii că această solicitare a constituit un motiv pentru care, la data de 17 noiembrie 1990, ofițerul a fost trecut în rezervă (a se vedea în acest sens materialul „Demersuri pentru anularea trecerii nelegale și abuzive în rezervă”, aflat în secțiunea de Documente / Alte documente a site-ului lui Valerian Stan; pe același site, în secțiunea Publicistică / anul 2009, poate fi văzut și articolul „Complici împotriva adevărului”, referitor la pretinsa inexistență / dispariție ulterioară din arhive a raportului din 5 noiembrie 1990

- 8 noiembrie 1990: în urma unor consultări devenite mai sistematice în ultimele luni, CADA și ADM convin asupra unei sinteze actualizate a priorităților reformei sistemului militar, pe care o supun atenției conducerii armatei și opiniei publice – sunt reiterate principalele idei ale Apelului CADA din 12 februarie 1990 și, în plus, sunt propuse măsuri pentru depolitizarea armatei, pentru ca foștii activiști de partid și ofițerii de Securitate din armată să nu mai aibă acces la pozițiile de decizie importantă, îndepărtarea din procuratura și justiția militară a magistraților care au comis abuzuri în soluționarea dosarelor politice, pentru ca armatei să nu-i mai fie atribuite misiuni în reprimarea manifestațiilor publice etc (propunerile au fost înaintate conducerii MApN și au fost publicate în presă – „Comunicat CADA-ADM”, în „România liberă” din 8 noiembrie 1990)

- 9 noiembrie 1990: CADA invită, la sediul Grupului de dialog social, pentru data de 11 noiembrie (duminică), la o dezbatere pe teme de actualitate ale modernizării și democratizării armatei (invitația este publicată în „România liberă” din acea zi)

- 9 noiembrie 1990: cpt Valerian Stan (dar și alți ofițeri) este chemat la ministrul Apărării, generalul Stănculescu în legătură cu invitația apărută în aceeași zi în „România liberă”, care voia să știe dacă acesta va participa la întâlnire; ministrul a sugerat ofițerului ca, în cazul în care va participa, să evite să exprime opinii de natură politică ori partinică (sunt reluate aceleași „precauții” complet nejustificate atât în raport cu întreaga atitudine de

până atunci a ofițerului cât și cu punctele de vedere pe care acesta le-a exprimat cu ocazia întâlnirii din 11 noiembrie 1990); în cadrul unei emisiuni tv, din 26 martie 1998, realizată de Vartan Arachelian, lt col (rez) Octavian Chiriac, prezent în studio împreună cu lt col (rez) Ioan Bărbuță, a prezentat un document (ordin de serviciu) din care rezulta că generalul Stănculescu își dăduse acordul pentru participarea sa la întâlnire

- 11 noiembrie 1990: are loc întâlnirea și dialogul de la sediul GDS; au participat lt col Ioan Bărbuță, lt col Petru Lițiu, lt col Silviu Popescu, mr Nicolae Cârligeanu, lt col Octavian Chiriac, lt col Constantin Grecu, lt col Cornel Șurcu, cpt Valerian Stan, personalități ale vieții publice, ziariști; opiniile exprimate de ofițerii participanți la întrunire (organizată într-o zi liberă, de duminică) au constat practic exclusiv în propuneri pentru reforma și modernizarea armatei, în acord cu rolul pe care armata îl are în societățile democratice și nu au contravenit sub absolut niciun aspect vreunei reglementări legale sau militare în vigoare la acea dată; conducerea MAPN nu a exprimat vreo opoziție la participarea ofițerilor la întâlnirea de la GDS și nici nu a făcut atunci vreun reproș în acest sens; ulterior, după ce în a doua parte a lunii noiembrie i-a trecut în rezervă pe unii ofițeri (imputându-le participarea la întrunirea de la GDS), ministrul Apărării Stănculescu, în cuprinsul răspunsului la interpelarea deputatului FSN Dorin Staicu, publicat în „Armata poporului” 49 (52) din decembrie 1990, a precizat că conducerea MAPN și-ar fi exprimat „poziția dezaprobatore față de această întrunire” într-un Comunicat care ar fi fost dat publicității la... 22 noiembrie 1990

- 12 noiembrie 1990: CADA și ADM decid să fuzioneze asumându-și împreună titulatura CADA (informația este publicată în ziarul „România liberă” din 14 noiembrie 1990)

- 12 noiembrie 1990: întâlnire a ministrului Apărării, generalul Stănculescu cu unii membri ai CADA: întâlnirea este destinsă, ministrul este interesat de opiniile ofițerilor privind evoluțiile viitoare din armată; anunță că pe data de 16 noiembrie 1990 va face o declarație publică în sprijinul ideii de nepolitizare a armatei și de neimplicare a acesteia în acțiuni de reprimare a manifestațiilor publice; ulterior, ministrul nu a făcut această declarație

- 13 noiembrie 1990: ziarele „România liberă” și „Adevărul” relatează despre dialogul din 11 noiembrie 1990

- 13 noiembrie, respectiv 14 noiembrie 1990: ziarele „Azi” (oficialul partidului FSN aflat la guvernare) și „Adevărul” (Andrei Alexandru) atacă ideea exprimată de ofițerii participanți la întâlnirea din 11 noiembrie 1990 ca armata (care nu avea stabilite prin lege asemenea misiuni – nota noastră) să nu fie folosită la reprimarea manifestațiilor publice; ambele publicații caracterizau drept periculoasă această idee în principal în considerarea apropiatului miting al Alianței Civice, din 15 noiembrie 1990, la care se preconiza participarea a câtorva sute de mii de persoane; ziarul „Adevărul” (asemeni „Libertatea”, „România mare” etc) era în acea perioadă o portavoce a mediilor militare cele mai retrograde

- 13 noiembrie 1990: autonumitul Consiliu Superior al MAPN (sau al Armatei) „hotărăște” ca șefii (comandații) unora dintre ofițerii CADA și ADM să facă propuneri pentru trecerea acestora în rezervă (despre existența acestei „hotărâri a CMS” s-a aflat numai din răspunsul ministrului Stănculescu la interpelarea deputatului FSN Dorin Staicu, răspuns publicat în numărul 49 / 52 al săptămânalului „Armata poporului); „hotărârea CMS” – ca o consecință inclusiv a nelegalității organizării și funcționării pretinsului Consiliu – a fost

vădit nelegală; competențe legale în materia trecerii în rezervă a ofițerilor aveau exclusiv ministrului Apărării și Consiliilor de onoare, conform Statutului corpului ofițerilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr 1177/1965, și Regulamentului disciplinei militare, aprobat prin Ordinul general al MApN nr 10 din 26.05.1973

- 14 noiembrie 1990: în preziua mitingului Alianței Civice, la care se preconiza participarea câtorva sute de mii de persoane, MApN dă publicității un Comunicat care face explicită hotărârea conducerii armatei de a interveni pentru "apărarea ordinii de drept"; în aceeași zi, un articol publicat în ziarul „Adevărul” – „Ape cam tulburi prin C.A.D.A. și în jurul ei” – pleda și el explicit pentru ideea deplinei legitimități a unei eventuale intervenții a armatei la mitingul A.C.

- 17 noiembrie 1990: cpt Valerian Stan este trecut în rezervă, nelegal și abuziv, de către ministrul Stănculescu (în legătură cu nelegalitatea și abuzul acestei decizii, precum și cu demersurile făcute de către ofițer pentru anularea acestui act se poate vedea materialul „Demersuri pentru anularea trecerii nelegale și abuzive în rezervă”, aflat în secțiunea de Documente (Alte documente) a site-ului lui Valerian Stan); pare să nu fie cu totul exclus ca trecerea în rezervă a cpt Stan să se fi datorat și faptului că ofițerul era perceput de către ministrul Stănculescu, complet nejustificat, drept un adversar personal al său; un indiciu în acest sens pot fi afirmațiile pe care soția fostului ministru le-a facut cu ocazia unor interviuri acordate presei – unul dintre acestea a fost reluat de ziarul „Național” din 22 decembrie 2003 – afirmații care nu aveau absolut niciun suport în realitate; soția fostului ministru a afirmat că vinovat pentru condamnarea soțului său „este și acel individ pe nume Valerian Stan, care s-a jurat cândva că îl înfundă pe Victor, el fiind și membru cândva al CADA, acea organizație pe care soțul meu nu a agreat-o în 1990”; declarația era complet fără acoperire chiar și numai ținând cont de faptul că, presupunând că Valerian Stan ar fi urmărit așa ceva, nu avea nicio influență asupra autorităților judiciare ori de decizie politică – dacă ar fi avut o asemenea influență, este evident că ofițerul ar fi încercat s-o folosească înainte de toate pentru a nu cădea el însuși victimă măsurii nelegale și abuzive prin care ministrul Stănculescu l-a îndepărtat din armată

- 18 noiembrie 1990: ziarul „România liberă” publică un Protest CADA față de trecerea în rezervă a unor ofițeri²⁶; sunt reiterate cerințele pentru care CADA a militat; există

²⁶ Comunicatul precizează că pe lângă cpt Valerian Stan și lt col Silviu Popescu ar mai fi fost trecuți în rezervă și lt col Constantin Grecu, mr Viorel Tocan, lt col Octavian Chiriac, mr Ioan Inel și mr Constantin Chiticaru. Ulterior publicării Comunicatului s-a dovedit că informația se cerea verificată în condițiile în care existau date de natură să o contrazică, cum ar fi: lt col Octavian Chiriac a fost trecut în rezervă numai la data de 30 iunie 1993 (conform, între altele, Deciziei nr 3674 / 31 octombrie 2006 a Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de casație și justiție) și se pare că nu din motive care să fi ținut de apartenența la CADA; mr Constantin Chiticaru a fost trecut în rezervă la data de 21 septembrie 1990, la cererea sa (conform, între altele, Sentinței civile nr 151 / 4 iunie 2008 a Secției Contencios Administrativ și Fiscal a Curții de Apel Timiș); informația privind trecerea în rezervă a mr Ioan Inel se impune verificată în condițiile în care în cursul și ulterior anului 2001 ofițerul (cu gradul de locotenent colonel la UM 01835 București) a avut calitatea de inculpat, pentru înșelăciune, într-un dosar al Secției parchetelor militare (a se vedea, de exemplu, cotidianul „Ziua” din 20 decembrie 2001, „Dosarul <MApN-B.I.R> nu s-a terminat cu cele opt arestări de ofițeri și funcționari bancari”); cu privire la trecerea în rezervă a lt col Constantin Grecu, într-un interviu acordat fostului ofițer CADA Petru Lițiu, pentru săptămânalul „Nu”, numărul 38 din 15-21 ianuarie 1991, ministrul Apărării, generalul Stănculescu, a afirmat că acesta ar fi fost trecut în rezervă din cauza rezultatelor slabe – „satisfăcător” și „nesatisfăcător” – pe care unitatea comandată de el le-a obținut la două inspecții

pericolul ca armata să fie folosită în acțiuni de „apărare a ordinii de drept (dovadă, Comunicatul dat de MApN în 14 noiembrie 1990”); se solicită trecerea în rezervă a generalului Vasile Ionel, judecarea generalilor „vinoși de masacrul de la Timișoara”, Stănculescu, Gușe și Chițac și repunerea în drepturi a generalului Ilie Marin etc; la data de 20 noiembrie 1990, lt col Ioan Bărbuță a cerut cpt rez Valerian Stan, mr Cârligeanu și cpt Toma să se decidă de Protestul din 18 noiembrie 1990, în principal din cauză că acesta era defavorabil generalului Stănculescu (solicitarea a primit refuzul celor trei ofițeri); Protestul CADA este publicat și în ziarul „Nu” din 17-23 noiembrie 1990

- 18 noiembrie 1990: ziarul „România liberă” publică articolul „Ordon: Sondaj de opinie”, o relatare de la cpt Valerian Stan privind un ordin transmis în unitățile militare potrivit căruia, sub pretextul realizării unui sondaj de opinie, se cerea blamarea de către cadrele militare a ideilor CADA și ADM (concomitent au fost anunțate măsuri de creștere substanțială a salariilor cadrelor militare începând cu 1 decembrie 1990); cu toate acestea, în unitatea din care cpt Stan făcea parte pentru blamarea ideilor CADA și ADM nu au votat, în ziua de 14 noiembrie 1990, decât trei ofițeri (toți foști activiști politici) din cele câteva zeci de cadre; comandantul unității, cpt Niculescu (fiu al unui general de armată) și mr Mircea Mureșan, șeful de stat major al Diviziei 57 Tancuri, au încercat să influențeze cât mai mult atitudinea de blamare a ideilor și ofițerilor CADA și ADM; un comunicat imediat ulterior al conducerii MApN confirma între altele informațiile privind organizarea așa zisului sondaj de opinie (prin care se urmărise mai ales blamarea ofițerilor CADA și ADM), precum și promisiunea, concomitentă, de creștere a salariilor – se preciza că organizarea așa zisului sondaj de opinie ar fi fost o inițiativă numai la nivelul mării unități (Divizia 57 Tancuri sau Armata 1? – nota noastră) din care făcea parte cpt Stan

- 22 noiembrie 1990: ziarul „România liberă” publică o „Declarație a CADA” în care este reiterat protestul față de măsurile abuzive luate împotriva unor ofițeri aparținând CADA, în condițiile în care ministrul Apărării însuși, în chiar ultimele două întâlniri pe care le-a avut cu reprezentanți ai CADA (la 22 septembrie, respectiv 12 noiembrie 1990) și-a exprimat susținerea pentru ideile și demersurile lor; este făcut un apel la cadrele militare din armată ca, dând în continuare atenție „păstrării capacității de luptă a unităților din care fac parte”, să nu accepte restaurarea totalitarismului comunist în armată

succesive (există informații potrivit cărora, la solicitarea sa, lt col Grecu a fost reactivat în cursul anului 1997); referitor la mr Viorel Tocan, a fost trecut în rezervă în luna septembrie 1990 iar ulterior au existat informații că ar fi fost reactivat; semne de întrebare cu privire la ofițerii care au fost trecuți în rezervă ridică și informația publicată la 16 ianuarie 1991 de către revista „Timișoara” („Din nou armată”) potrivit căreia ministrul Stănculescu „a renunțat la trecerea în rezervă a unor membri CADA (Nicolae Cârligeanu, Ioan Inel, Cornel Șurcu); informații cu privire la ofițerii care nu au fost trecuți în rezervă (sau dacă au fost trecuți în rezervă au fost apoi reactivați) cuprinde și „Comunicatul din partea membrilor CADA”, publicat în ziarul „România liberă” din 17 mai 1991 (a se vedea mai jos în cuprinsul acestei Cronologii) și semnat de următorii ofițeri activi: lt col Ioan Bărbuță, lt col Octavian Chiriac, lt col Cornel Șurcu, mr Nicolae Cârligeanu, mr Ioan Inel, mr Ion Chirănescu, cpt Nicolae Toma, cpt Laurențiu Ungur; relevant sub aceste aspecte este și răspunsul la interpelarea deputatului FSN Dorin Staicu, publicat în „Armata poporului” 49 (52) din decembrie 1990, prin care ministrul Victor Stănculescu preciza că numărul ofițerilor care nu s-ar fi conformat așa ziselor hotărâri ale „CMS al MApN / al Armatei” ar fi fost de 10, dintre care ar fi fost trecuți în rezervă 4, însă nominalizat era numai cpt Valerian Stan

- 22 noiembrie 1990: potrivit precizării făcută de ministrul Stănculescu în cuprinsul răspunsului la interpelarea deputatului FSN Dorin Staicu, publicat în „Armata poporului” 49 (52) din decembrie 1990, MApN ar fi dat publicității un Comunicat exprimând „dezaprobarea” față de întâlnirea CADA și ADM de la GDS din data de 11 noiembrie; dacă a existat într-adevăr, această poziție a MApN a fost adoptată la mai multe zile după ce ministrul a trecut în rezervă cel puțin doi ofițeri (lt col Silviu Popescu și cpt Valerian Stan) care au participat la acea întrunire; până atunci, conducerea MApN nu a exprimat vreo opoziție la participarea ofițerilor la întâlnirea de la GDS și nici nu a făcut atunci vreun reproș în acest sens

- 23 noiembrie 1990: Alianța Civică face public un „Protest” față de măsurile represive dispuse împotriva unor membri ai CADA; într-un alt text, AC protestează de asemenea față de decizia Secției militare a Curții supreme de justiție de a amâna judecarea dosarului „Timișoara”, restituindu-l procuraturii, după zece luni de dezbateri, în momentul în care a ieșit la suprafață implicarea generalilor Stănculescu, Gușe și Chițac, alături de organele de Securitate și Miliție în reprimare demonstranților (textele sunt publicate în „România liberă” din 23 noiembrie)

- 28 noiembrie 1990: ziarul „Dreptatea”, PNȚCD protestează la sancțiunile împotriva membrilor CADA

- 28 noiembrie 1990: în revista „Flacăra”, interviu cu ministrul Victor Stănculescu – între altele explică atitudinea sa față de CADA, care, susținea el, voia prea mult, prea repede, fără să țină cont de nevoia de stabilitate a armatei, vorbind în locuri publice, ceea ce în viziunea lui ar fi însemnat „implicare politică destabilizatoare”

- 28 noiembrie 1990: „România liberă” publică un „Apel al CADA” prin care se cere anularea reglementărilor de dată recentă emise de MApN (Nota telefonică 4459 / 1990, respectiv indicativul „Clopoțelul”) prin care unităților și subunităților militare li se stabileau misiuni de reprimare a unor manifestații publice (era vizată în principal adunarea populară de la Alba Iulia, de 1 decembrie 1990, de Ziua națională)

- 29 noiembrie 1990: în revista „Noi” este publicat un "Comunicat al armatei din Transilvania" în care se amenință că armata va interveni dacă se încearcă tulburarea sărbătorii naționale (a se vedea și mențiunile făcute la data de 18 decembrie, cu privire la articolele publicate în revista „Expres”)

- 29 noiembrie 1990: ziarul „Adevărul” publică un Comunicat din partea Secției de presă a MApN, ca reacție la textele CADA din „România liberă” care ar denatura caracterul democratic care s-a instalat în armată; persoanele trecute în rezervă nu mai au de ce să se exprime despre situația din armată; se vorbește de „contextul unei adevărate campanii denigratoare la adresa voinței poporului liber exprimată prin alegerile din 20 mai”

- 30 noiembrie 1990: ziarul „Adevărul” publică un nou Comunicat din partea armatei – dezmente comunicatul CADA din 29 noiembrie 1990 care afirmă perpetuarea posibilității de implicare a armatei în acțiuni de reprimare a manifestațiilor populare (nota noastră: „dezmințirile” MApN sunt... dezmințite chiar și de Comunicatul Armatei din Transilvania, publica în revista „Noi” din 29 noiembrie 1990 – a se vedea mai sus); indicativul "Clopoțelul" nu se referă la întreaga armată și privește alte probleme (nota noastră: acest indicativ într-adevăr nu se referea la „întreaga armată”, ci la subunitățile de

cercetare ale armatei, care urmau să-și infiltreze militari, contrar misiunilor legale ale armatei, printre participanții la manifestații publice – a se vedea mai jos referirea la interviul cpt rez Valerian Stan în revista „Expres” nr 48 din 25-31 decembrie 1990)

- 1 decembrie 1990: „România liberă”, ”Ce au discutat cadrele militare din garnizoana Timișoara” (la întâlnirea din 23 noiembrie 1990 de la Casa Armatei din Timișoara a Asociației cadrelor militare – forma de organizare agreată de MAPN): indignare față de trecerile abuzive în rezervă a ofițerilor CADA; respingerea oricărei intervenții asupra populației, dacă aceasta nu este înarmată similar armatei

- 4 decembrie 1990: revista „Expres” nr 45 (4-11 decembrie 1990) – „Nu-mi voi neglija responsabilitățile” (interviu cu ministrul Victor Stănculescu pentru „Liberation”): CADA a fost o mișcare spontană pozitivă dar a antrenat reacția de apărare a unor cadre din conducerea armatei; a trebuit salvată unitatea armatei; poate că a greșit dizolvînd-o la cererea Guvernului; în timp ce era ministrul Economiei a refuzat de trei ori să ia conducerea armatei; după alegeri și după 16 iunie 1990 și-a prezentat demisia, neacceptată; la Timișoara a fost singurul din conducerea armatei care și-a prezentat demisia în scris, pe 19 decembrie 1989

- „Armata poporului”, nr 48 (51) / decembrie 1990: este prezentat un comunicat, nesemnat, care, în principal, dezaprobă întrunirea de la GDS din 11 noiembrie 1990 și anunță că din cauză că nu s-au conformat așa ziselor hotărâri ale autointitulatului CMS al Armatei (sau MAPN) ministrul Apărării a hotărât trecerea în rezervă a unor ofițeri (textul este probabil Comunicatul despre care ministrul Apărării preciza în răspunsul la interpelarea deputatului FSN Dorin Staicu (a se vedea mai jos) că MAPN și-ar fi exprimat „poziția dezaprobatoare” față de întrunirea de la GDS din 11 noiembrie printr-un Comunicat dat publicității la 22 noiembrie 1990; faptul că textul dezaprobînd întrunirea CADA și ADM de la GDS este nesemnat sugerează și el că, în toată acea perioadă, ministrul Stănculescu a evitat să-și asume deschis decizii împotriva CADA și ADM, contrare celor ce declara și promitea „în particular” ofițerilor în cauză și foarte nepopulare în rândul cadrelor militare și al opiniei publice

- numărul 49 (52) din decembrie 1990 al săptămânalului „Armata poporului”:

- publică răspunsul ministrului Apărării, generalul Stănculescu, la o interpelare a deputatului FSN Dorin Staicu (interpelarea deputatului aparținînd partidului FSN, aflat la guvernare, era în fapt o incitare la măsuri împotriva CADA și ADM, în special ulterior întrunirii de la GDS din 11 noiembrie 1990); ministrul a făcut un scurt istoric al CADA și ADM (de data aceasta CADA nu mai era, cum s-a arătat mai sus că a definit-o în alte împrejurări însuși generalul Stănculescu, o „mișcare pozitivă” pe care „poate că a greșit dizolvînd-o la cererea Guvernului”, respectiv „un șuvoi de idei al tinerilor ofițeri în folosul și sprijinul întregii armate”, ci „grup de presiune ale cărui existență și activitate nu sunt compatibile cu specificul structurii și funcționării organismului militar, ilegal din punct de vedere juridic și regulamentar” – declarația ministrului nu indica nici el, pentru că de fapt nu exista, niciun act normativ în raport cu care CADA și ADM era declarate „ilegale”; este invocată așa zisa hotărâre a pretinsului CMS al Armatei din 11 iunie 1990 (anunțată public pe 14 iunie 1990), respectiv „hotărârea” aceluiași „CMS” din 13 noiembrie 1990, de interzicere a CADA și ADM, respectiv de trecere în rezervă a unor ofițeri (cu privire la nelegalitatea organizării și funcționării „CMS” și a așa ziselor sale hotărâri au fost făcute referiri în cadrul secțiunii V de mai sus, precum și la zilele de 11 și 14 iunie, respectiv 13 noiembrie 1990 din „Cronologie” unde au fost făcute mențiuni referitoare la cele două „hotărâri”); ministrul declară, de asemenea surprinzător, că MAPN și-ar fi exprimat

„poziția dezaprobatore” față de întrunirea de la GDS din 11 noiembrie printr-un Comunicat care ar fi fost dat publicității la... 22 noiembrie 1990, adică la mai multe zile după trecerea în rezervă a unora dintre ofițerii sancționați pentru participarea la acea întrunire; precizează că au existat 10 ofițeri care nu s-ar fi conformat „hotărârii” de interzicere a CADA și ADM din care au fost trecuți în rezervă 4 (nominalizat este numai cpt Valerian Stan); se exprimă „indignarea” că există publicații care ar dezinforma, ar calomnia pe unii generali, „fără ca justiția să intervină”, ori ar „submina conducerea armatei” („În acest sens”, a mai precizat ministrul, „pe 28.11.1990 Secția de presă a Armatei a dat la Rompres un comunicat în care este incriminat direct ziarul România liberă”); ministrul a „solicitat Parlamentului să adopte măsuri adecvate astfel încât să se oprească atacurile calomnioase din presă, să fie interzise publicațiile care incită la violență, la nerespectarea legalității în stat, care periclitează coeziunea armatei și capacitatea ei de luptă”

- Lt col Lițiu Petre, care publicase anterior în ziarul „Nu” un articol critic privind acțiunile unor formațiuni militare în evenimentele din decembrie 1989 este atacat și acuzat că înainte de revoluție ar fi „semnat cu pseudonimul Pit”

- Începând cu numărul 49 din decembrie 1990, „Armata poporului” publică un serial în patru episoade (edițiile 49, 50, 51 și 52) care urmărește decredibilizarea și discreditarea CADA și ADM, inclusiv pentru a preveni o reacție nedorită a cadrelor militare față de măsurile abuzive luate împotriva CADA și ADM; sunt publicate articole ale redactorilor „demascând” ideile și acțiunile de până atunci ale CADA și ADM, se fabrică „sondaje de opinie” în rândul cititorilor publicației (inclusiv preținși civili), în care unor anonimi le sunt atribuite opinii majoritar defavorabile CADA și ADM; nu sunt precizate nici unitățile militare din care se pretindea că faceau parte „respondenții” anonimi iar uneori nu sunt precizate nici chiar garnizoanele în care se pretindea că ar fi fost făcute așa zisele sondaje de opinie (în numărul 50, de exemplu, se vorbește despre... „o garnizoană din preajma Carpaților de curbură”) etc; unul dintre „sondaje” are drept rezultat (tot în numărul 50) că împotriva CADA și ADM s-ar fi pronunțat 55% dintre cei întrebați, ceea ce, dată fiind lipsa oricărui control asupra manipulării cifrelor de către ziariștii oficialului militar, poate să aibă o semnificație la care aceștia probabil că nu s-au gândit (sau pe care, cu toate strădania, nu au putut-o estompa încă și mai mult)

- 6 decembrie 1990: mr Nicolae Durac de la Timișoara este trecut nelegal și abuziv în rezervă, pentru preținse „abateri grave de la ordinea și disciplina militară” (în realitate pentru atitudinea sa demnă din decembrie 1989 și pentru susținerea și promovarea ideilor CADA); în cursul anului 2005, prin decizii definitive ale instanțelor de la Timișoara, ordinul abuziv și nelegal al ministrul Stănculescu a fost anulat iar ofițerul repus în toate drepturile care i-au fost încălcate timp de 15 ani (unele informații în legătură cu repunerea în drepturi a ofițerului pot fi găsite în materialul „Demersuri pentru anularea trecerii nelegale și abuzive în rezervă”, aflat în secțiunea de Documente / Alte documente a site-ului lui Valerian Stan)

- 7 decembrie 1990: „România liberă”, Scrisoare deschisă adresată ministrului Apărării Naționale de către Lt col rez Petru Litiu: l-a susținut tot timpul pe generalul Stănculescu, crezând că e sincer când afirma că susține CADA și alții sunt cei care îi boicotează dar acum își dă seamă că a greșit, că ministrul, șantajat pentru ce a făcut în timpul comunismului și decembrie este folosit de putere care vrea să poată utiliza armata împotriva populației, la ordinele comandantului suprem Ion Iliescu

- 12 decembrie 1990: „România liberă”, „Ne amenințați, domnule prim-ministru?” (Anton Uncu): redă Comunicatul din 29 noiembrie 1990 al generalului Cheler (care a fost secondat de unul analog al garnizoanei Alba Iulia) și întreabă dacă poziția aceasta a fost sau nu asumată de conducerea MAPN; redă răspunsul ministrului Stănculescu, o scrisoare plină de amenințări la adresa „României libere”

- 14-15 decembrie 1990: Convenția Națională a Alianței Civice adoptă Carta Alianței Civice, în care, la capitolul privind modernizarea și democratizarea structurilor militare, este enunțată necesitatea ca acest proces să urmeze „criteriile enumerate de Comitetul de Acțiune pentru Democratizarea Armatei în programul de principii din februarie 1990”

- 18 decembrie 1990: revista „Expres” nr 46 (18-24 decembrie 1990):

- „Generalul Stănculescu între politică și afaceri” (Cornel Nistorescu): blocajul curățirii în armată are loc în primul rând la procuratura militară (condusă de propulsatul Mugurel Florescu, unde dosarele privind evenimentele din decembrie sunt dosite și martorilor li se spune "gândiți-vă că sunt colegi de-ai noștri, morții cu morții , viii cu viii"; cum să acționeze justițiar o procuratură care e condusă de cei vizați, în primul rând de Stănculescu, un personaj atât de șiret (stau mărturie strategiile lui la Timișoara, la București, jocul cu CADA); un ministru care a trecut de la economie la armată continuând grija pentru afaceri extrem de dubioase (de exemplu relația cu Doina Popa soția lui Costică Popa fost la Direcția de înzestrare a armatei, combinația de un miliard de dolari ROMBAC cu partenerul Gheorghe Pop – cu care coopera înainte Ilie Ceaușescu, firme mixte ale Securității ca AASCOIMPEX oficina DIA în care lucrează fiica sa demisionată de la „Dunarea”); o serie de foști lucrători „Dunarea” sau DIA apar acum ca fondatori ai unor firme de comerț exterior și se pare că și Stănculescu a primit aprobarea pentru înființarea unei firme proprii cu caracter comercial

- „Strâns uniți în jurul generalului Stănculescu” (Radu Eugeniu Stan): relatează despre intervenția ministrului Stănculescu la sedința Parlamentului din 29 noiembrie 1990, pentru a cere întărirea capacității de apărare în fața amenințărilor externe și interne iminente (CADA și alte grupuri sunt susținute de o presă calomnioasă care ar trebui interzisă – exact teza lui Ceaușescu din decembrie 1989)

- Comunicat al armatei Transilvania din 29 noiembrie 1990 către populație (generalul Paul Cheler): "[] Se va da o ripostă fermă, mergînd pînă la deschiderea focului împotriva tuturor acelor care vor tulbura și vor încerca să compromită sfântul nostru 1 Decembrie." (nota noastră: ulterior, la data de 6 martie 1991, în cadrul unui interviu publicat în revista „Tmișoara”, ministrul Apărării Victor Stănculescu avea să declare, în legătură cu acest Comunicat al generalului Cheler că ar fi fost „o angajare personală și neconfirmată de MAPN, o greșeală la momentul respectiv”)

- Apelul Consiliului militar al UM02450 București (Armata 1, generalul Dumitru Polivanov): "[]Nu vom admite acțiunea elementelor destabilizatoare și violente."

- Bogdan Maioranu cere relații despre Comunicatele de mai sus, date anterior zile de 1 decembrie 1990 (existau probabil informații că ar putea să aibă loc tulburări); col Ion Moise de la Secția de presă a MAPN – exprimări nefericite dar intenții bune și nu au existat informații că ar putea să aibă loc tulburări (punct de vedere al generalului Dumitru Polivanov, nu ar fi avut în vedere intervenții asupra unor manifestații din București)

- 25 decembrie 1990: revista „Expres” nr 48 (25-31 decembrie 1990), "<103> e pregătit să atace cu tancurile pe <42>" (interviu cu cpt rez Valerian Stan): puterea neocomunistă nu mai poate fi salvată de Securitate și Poliție (compromise) sau de populația manipulată (metodă compromisă în iunie); puterea încearcă să folosească armata, în

caz de contestare hotărâtă; prin Nota telefonică nr 4459 din 26 august 1990 s-au stabilit codificări de genul "în piață este multă lume" - 06, "manifestația are caracter violent"- 04, "avem nevoie de întăriri"- 02, "trimiteți că întăriri tancuri"- 40, "manifestanți"- 42 iar prin indicativul „Clopotelul” a pus la punct în unitățile militare planuri de infiltrare a manifestanților; este convins că militarii nu vor trage în populație pentru a salva nomenclatura; consideră că Regele poate să aibă un rol important pentru evoluția societății românești – interviul poate fi văzut integral în secțiunea de Documente (Alte documente) a site-ului lui Valerian Stan

- 27 decembrie 1990: ziarul „Dreptatea”, Apel domnului președinte al României Ion Iliescu; CADA propune o întâlnire Iliescu-CADA, sîmbătă 29 decembrie ora 18, cu condiția să participe și reprezentanții media (propunerea a rămas fără niciun răspuns)

- 10 ianuarie 1991: „România liberă”, „Scrisoare deschisă: Vă mulțumim, tovarășe V. A. Stănculescu”: ofițerii CADA denunță politica fățarnică a lui Stănculescu, care i-a sprijinit până în octombrie 1990 și apoi a adoptat brusc o altă atitudine

- 16 ianuarie 1991: revista „Timișoara”, „Din nou armata”: câteva gesturi concesive făcute de ministrul Stănculescu – trecerea în rezervă a generalilor Topliceanu, Eftimescu, Logofătu, Perju și renunțarea la trecerea în rezervă a unor membri CADA (Cârligeanu, Inel, Șurcu)

- 17 ianuarie 1991: „România liberă”, „Din partea CADA”: un Comunicat foarte favorabil ministrului Stănculescu, redactat și predat redacției de către lt col Ioan Bărbuță (gestul ofițerului, făcut fără consultarea colegilor, despre care știa că nu împărtășesc un asemenea punct de vedere, a urmărit ca între membrii CADA să apară disensiuni publice)

- 18 ianuarie 1991: „România liberă”, ofițerii ADM din CADA dezavuează Comunicatul din 17 ianuarie 1990 (argumentînd de ce aprecierile la adresa generalului Stănculescu erau nemeritate și provocatoare) și solicită membrilor CADA să se disocieze de gestul colegului lor

- 31 ianuarie 1991: „România liberă”, „Declarație CADA”, prin care este respins Comunicatul din 17 ianuarie 1991 (redactat și predat redacției de către lt col Ioan Bărbuță și doi colegi, amenințați cu trecerea în rezervă); sunt reiterate criticile categorice aduse ministrului Stănculescu prin Comunicatele CADA din 11 și 22 noiembrie 1990, precum și cererea demisiei acestuia; este însușit punctul de vedere exprimat la 18 ianuarie 1991 de ofițerii ADM

- 15 februarie 1991: „Dreptatea”, „Urmarea unui post-scriptum”, discuție cu „susținătorii celor două curente din CADA” (nereprezentativi și nemandatați în sensul acesta, nota noastră): dacă este CADA este o organizație sau un curent, dacă s-a produs o ruptură și ce cred despre generalii Militaru și Stănculescu?

- Ioan Barbuță: CADA este un curent de gândire, nu poate fi scindată; legătura cu structurile de decizie din Minister a fost asigurată de lt col Octavian Chiriac și col Cornel Șurcu; la 6 ianuarie 1990 au apărut nemulțumirile corpului de ofițeri față de reactivările și promovările nejustificate făcute de generalul Militaru; Stănculescu i-a sprijinit, a rezolvat unele puncte, dar a dovedit șovăială și a permis trecerea în rezervă a membrilor CADA

- Silviu Popescu, „vorbește în numele celor trecuți în rezervă” (fără să fi avut vreun acord în acest sens și fără ca opiniile exprimate să fie asumate de colegii săi, nota noastră): nimeni nu cunoaște structura; Comitetul de conducere: Petre Lițiu, Silviu Popescu, Ioan Barbuță, Octavian Chiriac, Cornel Șurcu, Constantin Grecu, Nicolae Cârligeanu, Ioan Inel, Viorel Tocan, Constantin Chiticaru, Valerian Stan, Doina Dincă; mai sunt și cei 70 de reprezentanți din 14 februarie 1990; fiecare are structura lui (CADA nu a avut „structuri” și nici organisme de conducere – nota noastră); nu mai e sigur că Militaru e KGB-ist, dar a luptat împotriva lui Ceaușescu și a reactivat ofițeri din rezervă pentru că nu avea încredere în cadrele fidele lui Ceaușescu care conduceau armata în acel moment; ei au vrut ministru civil (dar se pare că ar fi fost Voican sau Măgureanu) dar membrii GIDA (Grupul de inițiativă pentru democratizarea armatei din București, care funcționa din 27 decembrie 1989) l-au susținut pe Stănculescu; acesta a trădat cauza CADA, face joc dublu, e omul vechiului sistem și a susținut poziția anti-popor a armatei – comunicată de Cheler și Polivanov; a cumpărat cu grade Timișoara și acum Timișoara tace

- 18 aprilie 1991: „România liberă”, interviu cu ministrul Stănculescu: a îndepărtat numai ofițerii CADA care au depășit limitele poziționărilor publice (politice) acceptabile – nota noastră: nu au existat „poziționări politice” ale ofițerilor CADA iar ministrul nu explică ce înțelege prin poziționări publice „(ne)acceptabile”, menținându-se în continuare într-un echivoc care se crede că ar putea ascunde caracterul nelegal și abuziv al măsurilor luate împotriva ofițerilor; decretul din decembrie 1990 permite apărarea instituțiilor statului (cum a făcut armata ca să lichideze rebeliunea legionară, asta nu înseamnă să tragă în popor)

- 30 aprilie 1991: cu ocazia unei remanieri guvernamentale, generalul Stănculescu este înlocuit din funcția de ministru al Apărării cu generalul Nicolae Spiroiu (este totodată înaintat la gradul de general de armată și trecut în rezervă)

- 7 mai 1991: „România liberă”, "Nu am făcut nimic împotriva demnității armatei" (interviu luat de Petre Mihai Băcanu cpt rez Valerian Stan): Stan este chemat în anchete ale Procuraturii militare în calitate de învinuit în dosarul penal 183/P/1990, prima filă fiind pusă de Victor Stănculescu, prin interpuși (șefii direcții ai ofițerului); este anchetat cu scopul de a fi intimidat, pretextându-se că ar fi divulgat secrete militare (Nota telefonică nr 4459 din 26 august 1990 și indicativul „Clopotelul”, prin care se preconiza reprimarea protestelor populare); în fapt este atacat pentru poziția sa în CADA, pentru că a pledat pentru „decomunizarea” armatei, pentru opoziția față de folosirea represivă a armatei pregătită de putere în noiembrie – decembrie 1990 (ancheta Procuraturii a început la circa jumătate de an după trecerea în rezervă a ofițerului și s-a finalizat după mai multe luni, acesta fiind găsit nevinovat de către procurorul militar de caz, Mircea Aron)

- 17 mai 1991: „România liberă” publică un „Comunicat din partea membrilor CADA” prin care aceștia se disociază de un pretins „Apel CADA” publicat în revista „Baricada” nr 19 din 14 mai 1991 de către lt col rez Silviu Popescu; ca și în alte ocazii, lt col rez Popescu și-a arogat fără drept calitatea de reprezentant / „șef” al CADA și a exprimat poziții asupra cărora nu și-a consultat colegii și chiar împotriva principiilor CADA (constând inclusiv în chemarea la unul dintre mitingurile organizate în București în luna mai 1991); Comunicatul este semnat de următorii ofițeri activi (netrecuți în rezervă, deci): lt col Ioan Bărbuță, lt col Octavian Chiriac, lt col Cornel Șurcu, mr Nicolae Cârligeanu, mr Ioan Inel, mr Ion Chirănescu, cpt Nicolae Toma, cpt Laurențiu Ungur

- 10 iulie 1991: revista „Flacăra” nr 28 (10-16 iulie 1991), „Ziua cea mai neagră”, istoria acțiunii CADA: la 14 iunie 1990 Ion Iliescu a cerut desființarea CADA, pentru că ar fi îngreunat folosirea armatei la 13 iunie 1990 (fapt contestat de generalul Polivanov care arată că a acționat când i-a cerut generalul Vasile Ionel, ministrul Stănculescu fiind plecat); inamicii CADA au fost nomenclaturiștii și represorii din Minister; unii au încercat să subordoneze CADA lui Victor Stănculescu; ofițerii mai neînduplecați au fost anihilați cu manevre abile; de exemplu, Petru Lițiu căruia i s-a propus funcția de comandant de divizie în Transilvania, a fost invitat într-o delegație în Eleveția alături de Stănculescu; în absență a fost „lucrat” cu acuzația că a colaborat cu ofițerii de contrainformații, cărora de fapt a trebuit să le dea recomandările obișnuite în vederea numirii în funcții de conducere; în octombrie 1990, Petru Lițiu, Cornel Șurcu și Octavian Chiriac sunt chemați în fața Consiliului militar superior pentru a da seamă de activitatea lor și a renunța la ea; refuzul și participarea la întâlnirea de pe 11 noiembrie 1990 de la GDS a dus la trecerea lor în rezervă (în legătură cu această ultimă mențiune, a se vedea nota de subsol 26)

- 7 septembrie 1991: ziarul „Dreptatea nouă”, „CADA nu s-a dizolvat, CADA există” (interviu cu lt col rez Silviu Popescu; pe 14 iulie 1991 a declarat în Piață că dorește înființarea unor detașamente CADA neînarmate, ale libertății de conștiință; din Apelul CADA din 12 februarie 1990 nu s-a rezolvat nimic; e necesară Confederația alianțelor pentru dreptate și adevăr (CADA) care să lupte până la victoria finală; Moldova este pământ românesc; comuniștii trebuie îndepărtați de la putere; generalii Stănculescu, Chițac, Gușe trebuie judecați; Uniunea „Vatra Românească” și UDMR, ca și orice alt partid etnic trebuie desființate; crede în virtuțile monarhiei

- 12 decembrie 1991: revista „Expres magazin”, fotografie de la mitingul din 12 februarie 1990 de susținere a CADA cu comentariul: „O mișcare din care a ieșit câștigătoare puterea. Cauza principală: civilii nu au sprijinit mișcarea”

- 10 februarie 1997: „România liberă”, „CADA nu a sprijinit mineriadele”, o precizare din partea fostului ofițer CADA Valerian Stan: la începutul anului 1997, în unul sau două ziare centrale (între care se pare „Jurnalul național”) a fost acreditată ideea (inclusiv cu concursul fostului ofițer CADA Silviu Popescu) că fostul Comitet ar fi sprijinit „mineriada” din septembrie 1991; Valerian Stan dezmente orice implicare a CADA în evenimentele din septembrie 1991 (redăm un pasaj: „Dacă vreunul dintre foștii membri ai Comitetului s-a implicat cu adevărat într-un fel sau altul în asemenea acțiuni nu a putut s-o facă decât în nume propriu, și, în consecință, este firesc să se vorbească despre o persoană sau alta și în niciun caz despre CADA.”)

- 30 decembrie 1997: prin Rechizitoriul Secției parchetelor militare generalii Victor Atanasie Stănculescu și Mihai Chițac sunt trimiși în judecată pentru participarea la reprimarea armată a manifestațiilor din decembrie 1989 de la Timișoara

- 31 august 1998: doi foști ofițeri din CADA, lt col rez Ioan Bărbuță și lt col rez Octavian Chiriac anunță că „majoritatea membrilor și simpatizanților CADA”, în frunte cu ei, și-ar fi declarat adeziunea la Partidul Dreapta Românească al controversaților Cornel Brahaș și Ion Coja; s-a susținut, în mod evident exagerat și contrar adevărului, că această decizie ar fi fost luată de „o serie de lideri ai fostului CADA, împreună cu câteva sute de membri ai acestui organism, care au trecut cu arme și bagaje la PDR” (a se vedea ziarele „Ziua” și „România liberă” din 31 august 1998)

- 31 august 1998: săptămânalul de scandal „Atac la persoană” publică un material („Tentativa de lovitură de stat din 1990”) care, construind un scenariu fantezist, vrea să acrediteze ideea că ar fi existat un „complot Regele Mihai – generalul Stănculescu”, care în iarna anului 1990 ar fi urmărit să de a o lovitură de stat și să reinstaureze Monarhia; generalul Stănculescu a lăsat de-a lungul timpului să se creadă că ar fi un susținător al Monarhiei și că, din această cauză, ar fi avut fost tratat cu o anumită neîncredere și ostilitate de foștii săi camarazi politici „post-comuniști”; în realitate însă lucrurile nu au stat astfel iar atunci când a fost obligat la răspunsuri clarificatoare, acestea au venit pe cât de prompt pe atât de neechivoc (a se vedea, de exemplu, articolul „Legendarul Stănculescu”, publicat pe site-ul lui Valerian Stan în secțiunea Publicistică, anul 2009)

- 15 februarie 1999: It col rez Silviu Popescu, fost membru CADA este condamnat, în lipsă, la 5 ani de închisoare pentru pretinsa „instigare la subminarea puterii de stat” cu ocazia „mineriadei” din septembrie 1991

- 15 iulie 1999: generalii Victor Atanasie Stănculescu și Mihai Chițac sunt condamnați, în primă instanță, de către Curtea supremă de justiție la câte 15 ani închisoare, 10 ani interzicerea unor drepturilor și degradare militară

- 13 februarie 2005: în cadrul unei emisiuni de la postul tv OTV, moderată de Dan Diaconescu (și la care au mai participat și foștii ofițeri CADA Nicolae Cârlițeanu și Nicolae Durac, precum și ziaristul Doru Braia) generalul Stănculescu și colonelul Ioan Bărbuță au susținut, conștienți de neadevărul afirmațiilor lor, că fostul cpt Valerian Stan nu ar fi participat la întâlnirea de la GDS din data de 11 noiembrie 1990 și că trecerea sa în rezervă s-ar fi făcut cu acordul sau la cererea lui; la data de 15 februarie 2005, Dan Diaconescu a prezentat pe post dreptul la replică al lui Valerian Stan, al cărui text („Precizări la o emisiune de la OTV”) poate fi văzut în secțiunea de Publicistică (anul 2005) a site-ului lui Valerian Stan; pe același site, în secțiunea de Documente (Alte documente), din cuprinsul materialului „Demersuri pentru anularea trecerii nelegale și abuzive în rezervă”, rezultă indubitabil că ofițerul a fost trecut în rezervă – abuziv, nelegal și împotriva voinței sale – prin ordinul fostului ministru Stănculescu; una dintre nelegalitățile comise la trecerea în rezervă a cpt Stan a constat în necomunicarea în scris a ordinului de trecere în rezervă și a actelor pe care el s-a întemeiat (cuprinzând în principal motivele în concret ale acestei măsuri), fapt care a permis ca ulterior ofițerul să fie calomniat în diverse moduri cu privire la aceste motive (un exemplu este acuza de „dezertare”, pe care Traian Băsescu, primar general al Capitalei, i-a adus-o lui Valerian Stan, în cadrul emisiunii „Dan Diaconescu în direct” din data de 19 martie 2002)

- 25 octombrie 2005: prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile ale instanțelor de la Timișoara (Tribunalul și Curtea de apel), hotărâri executate ulterior de către MAPN, măsura abuzivă de trecere în rezervă a mr Nicolae Durac este anulată, ofițerul repus în toate drepturile și despăgubit cu aproape 300.000 de euro (echivalent în lei); pe timpul procesului, MAPN a făcut o serie întregă de obstrucții și șicane, „motivînd” inclusiv că dreptul la acțiune al ofițerului abuzat s-ar fi „prescris” (motivare pe care instanțele au respins-o, în deplină conformitate cu prevederile legii și cu împrejurările de fapt); judecătorii care au adoptat soluția menționată au fost Mihaela Mărușteru (Tribunalul Timiș), Cristian Alexandru Dacu și Ionel Barbă (Curtea de apel) – judecătoarea Claudia Liber, de la Curtea de apel, a făcut opinie separată

- 15 octombrie 2008: foștii generali Victor Atanasie Stănculescu și Mihai Chițac încep executarea pedepsei cu închisoarea (după exercitarea tuturor căilor de atac împotriva hotărârii instanței supreme)

- 30 aprilie 2009: instanțele judecătorești din București (Curtea de apel și Înalta curte de casație și justiție) resping, definitiv și irevocabil, cererea cu care cpt Valerian Stan li s-a adresat – în cauza identică în fapt și drept cu a fostului coleg Durac – pentru anularea măsurii nelegale și abuzive a trecerii sale în rezervă; la solicitarea MApN, instanțele de la București au decis că acțiunea a fost introdusă tradiv; soluția judecătorească a fost nu numai vădit netemeinică și nelegală (în raport cu situația de fapt și cu prevederile legale) dar și profund discriminatorie cu cea din cauza, identică în fapt și drept, a colegului cpt Stan (mr Durac) – detalii cu privire la abuzul judecătoresc menționat pot fi găsite în materialul „Demersuri pentru anularea trecerii nelegale și abuzive în rezervă”, aflat în secțiunea de Documente / Alte documente a site-ului lui Valerian Stan; pe timpul procesului, Valerian Stan a luat cunoștință de interferențe ale unor ofițeri din serviciile de informații în judecarea dosarului, situație în care, cu o lună și jumătate înainte de termenul recursului, s-a adresat cu memorii președintelui ÎCCJ, judecătorul Nicolae Popa, fiecăruia dintre ceilalți 10 membri ai Colegiului de conducere, precum și președintei Secției care avea pe rol cauza, judecătoarea Gabriela Bârsan, fără a primi însă niciun răspuns; judecători în acest dosar au fost: Denisa-Angelica Stănișor (Curtea de apel) și Niculae Mănișor, Carmen Sîrbu și Iuliana Pușoiu, avînd ascendențe semnificative în magistratura comunistă (la ÎCCJ); despre reușita în justiție a fostului său coleg Durac, din octombrie 2005, Valerian Stan a aflat întâmplător, la sfârșitul anului 2007, de la Ioan Roșca, activist civic și observator avizat al activității CADA și ADM